

Samtim

samsun tarımında yeni ufuklar

SAYI 7 KASIM-ARALIK 2004

SAMSUN TARIM İL MÜDÜRLÜĞÜ

samtım

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayınıdır
Sayı 7, Kasım – Aralık 2004

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Adına

Sahibi

Sadullah KİRENCİ
İl Müdürü

Yazı İşleri Müdürü

Yener GÜNAY
Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şube Müdürü

Yayın Kurulu

Dr. Ali KORKMAZ
Yaşar BUDAK
Ali Rıza DEMİRBAŞ
Nihal CANİTEZ

Fotoğraflar

Recep YAPINCAK

Kapak Tasarım

Hüseyin KURT

Kapak Resimleri

Davut KELEŞ

Yazışma Adresi

Tarım İl Müdürlüğü
Çiftçi Eğitim ve Yayım Şubesi
55060 Samsun

Dizgi/Baskı

Tarım İl Müdürlüğü ÇEY Şubesi

Telefon

0 362 231 37 00/270

Fax

0 362 233 21 63

e-mail

samsuncey@yahoo.com

web

http://www.samsuntarim.gov.tr

İçindekiler

Sayfa

Her Yerde Seracılık Yapılır mı	4
Arıcılığımızın Gelişme Sürecinde Ana Arı Yetiştiriciliğinin Önemi ve Ana Arı Kalitesini Etkileyen Faktörler	6
Brüksel Lahanası (<i>Brassica oleracea L.</i>)	9
Serada Gübreleme	11
Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri	14
Mustafa Kemal Atatürk'ün Ülkemiz Tarımı Hakkındaki Görüşleri	17
Karadeniz Bölgesinde Organik Tarımın Önemi	19
Enginar Yetiştiriciliği (<i>Cynara scolymus</i>)	22
Yeni Trafik Yasasında Traktör Sürücülerinin Durumu Ne Olmalıdır	24
Tane Verimi Yüksek Mısır Çeşitleri Silaj İçin En Uygun Çeşitler midir	25
İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER	27
<i>Edebiyat Köşesi</i>	32
<i>Bitkiler</i>	33
<i>Süs Bitkilerinden</i>	34
<i>ev hali</i>	35
<i>t@rimnet</i>	36
<i>Tüketici Köşesi</i>	37
<i>m c</i>	38
Personel Hareketleri	39
<i>bilmece-bulmaca</i>	40

www.samsuntarim.gov.tr

Yeni Adresimize
Sizi de Bekliyoruz...

samtım

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayınıdır
Sayı 7, Kasım - Aralık 2004

Yayın İlkeleri

samtım dergisi Samsun Tarım İl Müdürlüğü tarafından iki ayda bir olmak üzere yılda 6 defa çıkarılan, tarımsal içerikli makalelerin yayınlanacağı bir dergidir. Bu dergide *tüm tarımsal konularda*, araştırma, ve derleme makaleler yayınlanacaktır.

1. Yayınlanacak olan makaleler başka hiçbir yerde yayınlanmamış olacaktır.
2. Yayınlanan makalenin sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.
3. Gönderilen makale yayın kurulunca incelenecek, gerekli görüldüğü takdirde anlam ve içeriği değişmemek kaydıyla gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra yayınlanacaktır.
4. Makale yayın sırası yayın kuruluna geliş sırasına göre olacaktır.
5. Makalenin disket kaydı ile bir kopyası yazışma adresine gönderilecektir.
6. Yayınlanan yazılardan dolayı yazar(lar)a telif hakkı ödenmeyecektir.
7. Yayınlanan makalenin yazar(lar)ına 5 dergi gönderilecektir.

Yazım Kuralları

1. Dergi yayın dili Türkçe'dir. Varsa Abstract ve Keywords kısımları İngilizce olmalıdır. Gerekliğinde teknik terimlerin Türkçe karşılığı parantez içerisinde verilmelidir.
2. Gönderilen yazılar Word 6.0 veya daha üzeri bir versiyonda, A4 boyutunda, 11 punto, Times New Roman fontunda ve 1 aralıklı olarak yazılacaktır. Makaleler 4 sayfayı geçmeyecektir.
3. Yazar(lar)ın ismi, ünvanı ve kurumu makale başlığının hemen altında ortalanmış bir şekilde yazılacaktır.
4. Makalede kullanılan kaynaklar metin içinde ilgili kısımda (soyisim, yayın yılı) esasına göre, Kaynaklar kısmında ise alfabetik sıraya göre yazılacaktır.

Reklam Fiyatları

Arka Kapak (Renkli Tam Sayfa)	: 300.000.000 TL
Arka Kapak (Renkli Yarım Sayfa)	: 150.000.000 TL
Kapak İçeri (Renkli Tam Sayfa)	: 150.000.000 TL
Kapak İçeri (Renkli Yarım Sayfa)	: 75.000.000 TL
İç Sayfalar (Renksiz Tam Sayfa)	: 60.000.000 TL
İç Sayfalar (Renksiz Yarım Sayfa)	: 30.000.000 TL

Abone Bedeli : 12.000.000 TL/yıl

Milli ekonominin temeli ziraattır. Bunun içindir ki tarımda kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar bu amaca ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

K. Altıntaş

Sayın Tarım Dostları

Sizlere ulaşmak, dertlerinize çözüm üretmek ve ulusal ekonomimizde tarımın payının artırılmasına katkıda bulunmak ve her şeyden önce *Samsun Tarımında Yeni Ufuklar* açmak için çıkarmakta olduğumuz dergimizin 2004 yılına ait son sayısıyla karşınızdayız. Bu bir yıllık dönemde tarımsal her konuda sizlere son gelişmeleri aktarmaya çalıştık. Bundan sonra da 2005 yılında yeni bir formatla üç ayda bir çıkaracağımız dergimizle karşınızdaki olacağız.

İl Müdürlüğü olarak yaptığımız çalışmaları her geçen gün artırarak yürütmekteyiz. Bu bağlamda Süttaş Tesisleri ile BurTarım 2004 Fuarına teknik eleman ve çiftçilerimizden oluşan bir grupla katılım sağladık. Tarımsal alandaki son yeniliklerin bizzat yerinde görülmesinin yararını bu tip çalışmalarımızla görmekteyiz.

Yine ülkemiz ve bölgemiz için büyük bir öneme sahip olan Organik Tarım konusunda teknik elemanları bilgilendirmeye yönelik olarak düzenlenen Organik Tarım Eğitimi, İl Müdürlüğümüz organizasyonu ile Samsun'da gerçekleştirilmiştir. Büyük oranda katılım sağlanan toplantı sonucunda katılımcıların konu üzerinde bilgilenmelerinin yanı sıra organizasyonumuzdan dolayı memnun kalmaları bizi de memnun etmiştir.

Samsun tarımında hayvancılığın gelişmesine olanak tanıyacak önemli çalışmalardan biri olan Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği yeni yerinde hizmete girdi. Bugüne kadar İl Müdürlüğümüz bünyesinde faaliyetlerini sürdüren Birlik, Samsun sığır yetiştiricilerinin katılımına bağlı olarak çalışmalarını daha da artıracaktır. Bu amaca ulaşmak için ilimizde bulunan sığır yetiştiricilerinin katılım ve destekleri yararlı olacaktır.

Yeni bir yıla girme hazırlıklarının yapıldığı 2004 yılında yaptığımız çalışmaların yeterli olmadığı, ancak bunların birer basamak olduğunun bilinci içerisinde hareket etmek durumundayız. Bu vesileyle yeni yılın tüm insanlığa sağlık, mutluluk, barış ve dostluk getirmesini diler, Ülkemiz ve Samsun tarımında yeni açılımların oluşmasını temenni ederim

Ürününüzün bereketli ve sağlıklı olması dileğiyle...

Sadullah KİRENCİ
Tarım İl Müdürü

HER YERDE SERACILIK YAPILIR MI

Veysel ARAS

Ziraat Yük. Mühendisi

Dr. Sami KESİCİ

Ziraat Yük. Mühendisi

Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Mersin

Günümüzde seracılık ülkemizin her yerinde yapılmaya başlanmaktadır. Ayrıca seracılığın gelişmesi için gerek devlet gerek özel sektör kuruluşları büyük bir çaba göstermektedirler. Üreticiler farklı bölge veya televizyonlarda gördükleri türleri kendi alanlarında yetiştirmek istemekte ve seracılığı bilmeseler dahi kendilerini seracılığın içinde bulmaktadırlar. Akla "Acaba Türkiye'nin her yerinde seracılık yapılmalı mı?" sorusu akla geliyor. Seracılık, bitki için gerekli olan iklim koşullarının olmadığı zaman ve yerlerde bitkilerin optimum isteklerine yakın koşullarda yetiştirebilmek için kurulan yapılar altında yapılan yetiştiriciliğe denir. Kullanılan örtünün; **İzolasyon, Koruyucu ve Sera etkisi** gibi fonksiyonları vardır.

Seracılık Yapmak İçin Gerekli Koşullar

1. Seracılık yapmak için dışarıdan 2300 wh m²/gün ve içeriye 1150 2300 wh m²/gün bir ışık şiddetine ihtiyaç vardır.
2. En uygun hava sıcaklığı 12-22°C arasındır. Yukarı olursa serinletme, aşağı olursa ısıtma yapma zorunluluğu doğar.

Örtüaltı yetiştiriciliği 30-50° enlemleri arasında yoğunlaşmıştır. Bu da kendi içerisinde ikiye ayrılır; 30-40° enlem dereceleri arası (**Ilık iklim seracılık kuşağı**), 40-50° enlem dereceleri arası (**Soğuk iklim seracılık kuşağı**)

Ilık İklim Seracılık Kuşağı: Özellikle Akdeniz ülkeleri, ABD'nin güney ülkeleri, vb.

- Ortalama sıcaklık 12-22°C'dir, düzenli ısıtma yapılmayan bir düzeneğe sahiptir,
- Daha basit sera konstrüksiyonları kullanılır,
- Sıcaklık isteği yüksek bitkiler yetiştirilir,
- Ucuz ve pratik örtü malzemeleri kullanılır,
- Yetiştiricilik kış aylarında yoğunlaşır, ilk ve sonbahara yayılır, yazın yetiştiricilik yapılmaz.

Soğuk İklim Seracılık Kuşağı: Hollanda, Almanya, İngiltere, Polonya, İsviçre vb.

- Düzenli ısıtmalı seracılık vardır,
- Cam veya sert plastik örtü malzemesi kullanılır,
- Sıcaklık isteği yüksek bitkiler (yazın ve kışın), düşük olanlarda (kışın) yetiştiricilik yapılır,
- Daha ağır konstrüksiyon malzemesi kullanılır,
- Seralar yıl boyu üretimde kullanılır.

Sera Yeri Seçimini Etkileyen Faktörler

a. Sıcaklık: Örtüaltı yetiştiriciliği kış aylarında yapıldığından özellikle sıcaklık bitkinin biyolojik optimumu çevresinde olması istenir. Yıllık ortalama sıcaklığın 10°C olması gereklidir. Yetiştirme aylarında kasım ayından Mayıs ayına kadar olan sıcaklığın ortalama 10°C, kritik aylarda (Kasım- Şubat) yıllık minimum sıcaklık 0°C'nin yada -1, - 2°C' nin altına düşmemesi istenir.

Aylık sıcaklık ortalaması 12°C'nin üzerinde ise ısıtmaya gerek yoktur, 12-22°C arası ise en idealdir. 22°C'nin üzerinde ise zorunlu serinletme yapılır. 27°C'nin üzerinde ekonomik ve pratik olarak seracılık mümkün değildir.

Seralarda kritik dönem olarak Antalya'da iki aylık (20 Ocak- 20 Şubat) bir dönem vardır. Ege Bölgesinde bu dönem üç ay, Karadeniz Bölgesinde dört ay, İç Anadolu Bölgesinde beş ay, Doğu Anadolu Bölgesinde ise altı aydır.

b. Işık: Işığın fotosentez ve ısı gibi iki önemli etkisi vardır. En az 10.000 lüks'lük ışığa ihtiyaç vardır. Marul-salata için 5.000 lüks, domates için 10.000 lüks, hıyar için 15.000 lüks lük ışık intensitesine ihtiyaç vardır.

c. Yağış: Kar ve dolu yağması seracılığı olumsuz etkiler. Kar yükü sera yapımında dikkate alınmalıdır. Sera üzerinin karla kaplanmasıyla, bir yandan ağırlık yapar, bir yandan da ışıklanmayı azaltacağından ısının azalmasına sebep olacaktır. Dolunun en büyük etkisi, mekanik etkidir.

d. Rüzgar: Rüzgar kırımlar kurularak rüzgar zararının önüne geçilebilir. Rüzgar hızının 25 km/saat in üzerine çıkmaması istenir. Rüzgar;

- Dayanıklı konstrüksiyon malzemesi seçilmeli,
- Yalama etkisi yaptığından ısı kaybı oluşur,
- Örtü plastiğini parçalayabilir,
- Mekanik zararlanma yapar,
- Oransal nemi düşürür.

e. Toprak: Toprak çok fazla sınırlayıcı bir faktör değildir. Sera toprağı değiştirilebilir (1 da x 20 cm = 300 ton toprağı ihtiyaç vardır). Gerekli durumlarda topraksız kültür de kullanılabilir. Seracılık yapılacak toprak; kumlu-tınlı, %5 organik madde içermeli, besin maddelerince zengin, hastalık ve zararlılardan temiz, su tutma kapasitesi yüksek geçirgenliği iyi, bol havalı, PH= 5,5-7,0 olan, tuzluluk sorunu olmayan ve taban suyu 1 m'den yukarı olmayan toprak olmalıdır.

f. Su: Fazla tuzlu olmaması, toksik madde içermemesi, hastalık taşımaması gereklidir.

g. Ekonomik Faktörler: Sonbahar, kış ve ilkbaharı ılık geçen, yüksek ışık yoğunluğuna sahip, iyi ulaşım olanakları olan, pazar isteği, ucuz

yakıtı, devamlı elektrik, yetenekli iş gücü, kaliteli sulama suyu ve toprak, şiddetli rüzgarları olmayan yerler en iyi sera yerleridir.

Sera Kurulumunda Dikkat Edilecekler

Seranın yönü saptanmalıdır. Doğu-Batı yönünde kurulan bir seranın % 15-25 daha fazla ışıklanmaya uğradığı saptanmıştır. Kuzey-Güney doğrultusunda kurulan seralarda bitkiye homojen bir ışıklanma sağlar ancak ışıklanma azalır. Kuzey-Güney doğrultusunda kurulan seralarda en iyi ışıklanma sabah saatleridir.

Arazi büyüklüğü iyi saptanmalı gerekiyorsa teraslama yapılmalıdır. Bitki sıra araları Kuzey-Güney doğrultusunda yapılmalıdır.

Sonuç olarak yukarıdaki teknik bilgiler doğrultusunda seranın nerede kurulması o kadar önemli değildir, her yerde seracılık yapılabilir. Erzurum’da da seracılık yapılabilir, ama ısıtma maliyeti çok yüksek olacağından ürün satışından elde edilen kar düşük olacaktır. Ama bazı soğuk bölgelerde termal kaynaklara yakın yerlerde seracılık yapılması durumunda ısıtma bu kaynaklardan sağlanacağından dolayı, maliyeti düşük olacak ve yetiştirilen üründen önemli kar elde edilecektir. Önemli olan cebinizden ne kadar para çıkıp, ne kadarının geri döndüğüdür, eğer iyi kar edebiliyorsanız her yerde seracılık yapabilirsiniz.

MAHSUL FİYATINA YAKIN BUĞDAY TOHURLUĞU DAĞITILYOR

Bakanlığımızın 2004-2005 üretim sezonunda ilimiz buğday üreticilerine yönelik olarak “**Mahsul Fiyatına Yakın Tohumluk Temini Projesi**” kapsamında 1300 ton tohumluk buğday çiftçilerimize dağıtmaya başlanmıştır. Ülkemizde buğday üretiminin artırılması için kaliteli ve sertifikalı tohumluk kullanımının yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır. Bilindiği üzere bir ülkede tarımsal gelişmişlik seviyesinin göstergelerinden birisi de o ülkede genetik potansiyeli yüksek çeşitlerin sertifikalı tohumluklarının çiftçiler tarafından kullanılma derecesidir. Pazara dönük bir tarım sektörünün geliştirilebilmesi için kurumsallaşmış ve iyi işleyen bir tohumluk tedarik sistemine ihtiyaç vardır. Bu bağlamda tohumculuk ve ihtisaslaşmış tohumculuk kuruluşlarının en önemli işlevi çiftçilerin kendi işletmelerinde temin edebileceklerinden daha kaliteli tohumluğu daha ucuz fiyatlarla onların kullanımına sunmasıdır. Tohumculuk endüstrisi, tarımdaki teknolojik değişim ve verimlilik artışı sürecinde geliştirdiği ve çoğalttığı üstün nitelikli ve kaliteli çeşitlerin tohumlarını çiftçilere benimsetmek ve üretim sürecine sokulmalarını sağlayarak tarımda öncülük yapmaktadır.

Sertifikalı tohumluk kullanımı verimi ve kaliteyi artırdığı gibi diğer üretim girdilerinin etkinliğini de artırmaktadır. Gerçekten de genetik potansiyeli yüksek çeşitlerin sertifikalı tohumluklarının kullanımı ile üretimde kullanılan diğer girdilerin yararı da artmaktadır. Sertifikalı tohumluk buğdayın kilo başına fiyatı 450.000 TL. olup bunun %20’sini İl Özel İdare Müdürlüğü, %80’ini de vatandaş ödemektedir. Çiftçiye geliş net fiyatı 360.000 TL’dir. Buğdaylar çiftçilerimize ÇKS ve DGD kayıtlarındaki arazi miktarlarına göre bir da araziye 20 kg tohumluk buğday ekecek şekilde verilmektedir. İlimizde dağıtılan buğday (ton) çeşitleri;

	Bezostaja	Pandas	Cumhuriyet-75	Pehlivan	Gün-91	Gün-91	Golia	Pandas	Toplam
Merkez	74	68,5	24	30	15				211,5
Alaçam	10	30			10		10	20	80
Asarcık	30				5				35
Ayvacık	10								10
Bafra		250					30	73	353
Çarşamba	30	45						20	95
Havza	65			20		30	30		145
Kavak	30					10	10		50
Ladik	30				10				40
19 Mayıs		50					10	20	80
Tekkeköy	20	45	3					10	78
Terme	1	1,5							2,5
Vezirköprü	50				50		10		110
Yakakent					10				10
Toplam	350	490	27	50	100	40	100	143	1.300

ARICILIĞIMIZIN GELİŞME SÜRECİNDE ANA ARI YETİŞTİRİCİLİĞİNİN ÖNEMİ ve ANA ARI KALİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Dr. Ali KORKMAZ
Ziraat Yüksek Mühendisi
Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Cahit ÖZTÜRK
Ziraat Yüksek Mühendisi
Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Mersin

Ülkemiz tarımı içerisinde önemli bir yeri olan arıcılığımızın son yıllarda kabuk değiştirdiği ve üretim hedeflerinde dikkate değer bir değişim yaşadığı açıkça görülmektedir.

Polen, arı sütü üretimi ve tüketiminin yerleşmesi ile birlikte arıcılık nitelik ve nicelik olarak gelişme yaşanması birbirine paralel olarak gitmektedir. Günümüz için lüks gibi görülen arı zehiri ve propolis üretiminin de arı yetiştiricilerinin gündemine bu günden alınması ve pazar olanaklarının araştırılması da yerinde olacaktır. Ancak tüm bu gelişmelerin sağlıklı ve verimli bir şekilde yaşanması için arı yetiştiricilerinin bilimsel anlamda bilgiyle donanmalarının yanında kolonilerinin de üstün performans gösteren bireylerden oluşması, sonucu doğrudan etkileyecektir. Bu amaca ulaşmak için ülkemizde damızlık ana arı üretimi ile birlikte ana arı yetiştiriciliği de yaygın şekilde yapılmalıdır.

Bal arısı kolonilerinin performansını ve özelliklerini belirleyen temel ölçüt ana arının kalite özellikleridir. Kovan iç düzeninin işleme

yanında gelecek kuşakları oluşturacak bireylerin anası olması dolayısıyla da ana arının önemi büyüktür. Bu nedenden dolayı ana arının istenilen özellikte olması gerekmektedir. Teknik düzeyde ve ekonomik anlamda arıcılık yapabilmek için ana arıların en fazla iki yıl süreyle kolonide tutulması ve bu süre sonunda yenilenmeleri ön koşuldur. Ülkemiz arı yetiştiricileri bu bilince erişmiş olmakla birlikte henüz bu duruma uygun yapı ve kurumlar yeterince oluşmamıştır.

Yapılacak olan eğitim ve yayım çalışmaları sonucunda bu sürecin ivme kazanması kaçınılmazdır. Ayrıca arı yetiştirici birliklerinin kurulması ve yaygınlaştırılması sürecine paralel olarak ana arı yetiştiriciliği de ekonomik bir çalışma olarak yapılmaya başlanacak, ana arı kalitesindeki artışa bağlı olarak da diğer arıcılık faaliyetlerinde karlılık düzeyi artacaktır.

Ana arı yetiştiriciliği pek çok arı yetiştiricisi için gizemli bir olaydır. Fakat gerçekte olay bu kadar karmaşık ve zor değildir. Belli bir yetiştirme periyodundan sonra el alışkanlığı kazanan arıcı rahatlıkla yüzlerce veya hatta binlerce ana arı yetiştirebilir. Kısa periyotlu zamanda, satmak amacıyla çok miktarda ana arı yetiştirmek için ise iyi bir program, özel ekipman, çalışma ve yeterli finansman gerekmektedir. Bununla birlikte birkaç ana arı veya binlerce adetini yetiştirmenin prensipleri temelde aynıdır. Bu kitabın amacı bir hobi veya ticari çapta, mümkün olan en kaliteli ana arıyı yetiştirmeyi öğretmektir. Ayrıca ana arı yetiştiriciliği, paket arıcılık yaygınlaştığı durumda da gereksinim duyulacak önemli bir yetiştiricilik dalı olacaktır. Ana arı yetiştiriciliğinin günümüzde önemi bir hayli kavranmış olmasına rağmen ülkemiz arıcılığında hak ettiği yeri yıllar geçmesine rağmen alamamıştır.

Ticari anlamda bir arıcılığın yapılabilmesi sağlıklı, verimli ve genç ana arılarla çalışmaya bağlıdır. Bunun için de ana arıların verimli olduğu 2 yaşına kadar elde tutulması ve bu süre sonunda değiştirilmesi gerekmektedir. Ancak ülkemizde ana arı yetiştiriciliği bir sektör halini alamamış ve arıcılarımız da gerek genç ana arı bulundurmamak gerekse ana arı yetiştiriciliği yapmak konusunda yeterli bilince sahip olamamıştır. Bu yüzden ana arı üretimimiz ülkemiz gereksiniminin ancak %5'ini karşılayacak düzeydedir.

Bugün ülkemizde koloni başına bal veriminin çok düşük düzeyde olmasının altında yatan gerçek, önemli oranda ana arı yetiştiriciliğinin ülkemizde yaygın ve bilimsel şekilde yapılmamasından kaynaklanmaktadır. Bu sebepten dolayı arıcılığımızın çağdaş düzeye

taşınmasında, yeni gelir kaynakları oluşmasında önemli yere sahip olan ana arı yetiştiriciliğinin arıcılarımız tarafından bilinmesi, öğrenilmesi ve yaygın bir şekilde yapılmasının sağlanması önem arz etmektedir. Aksi halde düşük verimli ve yaşlı ana arılara sahip kolonilerle üretim yaparak arıcılıkta gelişmiş olan ulusların verim düzeyine ulaşmamız olası değildir.

Ana Arı Kalitesini Etkileyen Faktörler

Ana arı kalitesini etkileyen faktörler aynı zamanda ana arının yumurtlaması üzerine de etkili olmaktadır. Fakat kalite olgusu yumurtlamadan bağımsız olarak bazı olayları da içerdiğinden ayrı ele alınmalıdır.

1. Ana Arının Damızlık Özellikleri

Ana arı yetiştiriciliğinde tüm kurallara uyulsa bile ana arının yetiştirileceği larvaların alınacağı koloninin ana arısının istenilen özelliklerde değilse yapılan tüm işlemler boşa gidecektir. Bu nedenden ana arı yetiştirilecek koloninin üstün özelliklere sahip olması gerekir. Örneğin uysal olması, oğula eğiliminin az olması gibi. Hatta ticari anlamda bal veya polene yönelik üretim yapılacaksa bu yönde selekte edilmiş kolonilerin seçilerek ana arı yetiştirilmesi yerinde olacaktır.

Kısaca üretilmek istenilen arıcılık ürünü veya ürünleri yönünden ıslah edilmiş verimli damızlık kolonilerden ana arı yetiştirilmelidir. Ayrıca yöreye adapte olmuş ırk veya ekotiplerin seçilerek ana arı yetiştirilmeli ve bunlar kullanılarak daha verimli koloniler oluşturulmalıdır.

2. Aşılana Larvanın Yaşı

Ana arının yumurtlamasına etki eden faktörlerde olduğu gibi kalitesine de etki eden faktörlerin önemlilerinden birisi de aşılana larvanın yaşıdır. Larva yaşı küçüldükçe yetiştirilen ana arıların çıkış ağırlığı, çiftleşme sonrası canlı ağırlığı, ovariol sayısı, spermateka çapı ve hacmi ile sperma miktarı artmaktadır.

Yumurta transferi ile yetiştirilen ana arıların canlı ağırlığı, spermateka çapı, spermatekadaki sperma sayısı, ovariol sayısı; larva transferi ile yetiştirilen ana arılardan daha fazla olmaktadır. Fakat pratikte yumurta transferinden ana arı yetiştirmek çok güç olduğundan kullanım alanı oldukça kısıtlıdır. Bu konuda ülkemizde yapılan ayrı iki çalışma sonucunda yumurta transferinde tutma oranı %55-64 olarak saptanmıştır.

3. Ana Arının Yetiştirilme Yöntemi

Doğal yolla yetiştirilen ana arılar kontrollü olmadığından tamamen arıların tercihiyle bağlı olarak o anda kovanda bulunan farklı yaş ve özellikteki larvalardan yetiştirilerek yapılmaktadır. Ancak teknik metotlarla özellikle en yaygın metot olan Doolittle yöntemiyle yetiştirilen ana arılar, larvaların yaşı ve genetik özellikleri bilindiklerinden hatta bazı yetiştiriciler tarafından test edildiklerinden dolayı daha kaliteli olmaktadır. Ayrıca bu yöntemle yetiştirilen ana arılarda çiftleşme oranı daha yüksek olmakta, daha iri yüksükler elde edilmekte ve yetiştirilen ana arıların çıkış ağırlıkları, spermateka çapları ve spermatozoa sayıları daha fazla olmaktadır.

Gözlere aşılana larvaların koloniye verilmesi için en uygun zaman koloni ana arısızlığını hissettikten sonraki zamandır. Bu nedenden ana arısız kolonilerde yetiştirilen ana arılar doğal koşullarda yetiştirilen kolonilerdeki ana arı kalitesine yaklaşmaktadırlar.

4. Başlatıcı ve Bitirici Koloni Populasyonu

Ana arı yetiştiriciliğinde kullanılan koloniler 7-12 günlük yaşta genç işçi arıya ne kadar fazla sahip olurlarsa aşılana larvalarda tutma randımanı o derece artmaktadır. Ayrıca besleyici arı bolluğuna bağlı olarak yüksüklere fazla arı sütü konulacağından ana arı olacak larvalar o dönemde etkin beslenerek istenilen özelliklere sahip olacaktırlar.

İşçi arıların fazla arı sütü üretimi amacıyla, her 3-4. günde kuvvetli kolonilerden genç larva içeren ve bir kısmı kapanmamış yavru içeren çerçeveler ana arı yetiştirilecek kolonilere verilmelidir. Genç larva içeren çerçeve, kuvvetli ana yapıcı kolonilerde ana arı yüksüğü yapılan çerçevenin hemen yanına verilir. Bu uygulamayla

ana arı yüksüklerinin yerleştirildiği çerçeveye bol miktarda bakıcı işçi arı yönlendirilmiş olur.

5. Aşılana Larva Sayısı

Bir kolonide bulunan besleyici arı sayısı ne kadar fazla olursa olsun onların salgılayabileceği arı sütü miktarı genotiplerinin izin verdiği sınırı hiçbir zaman aşamayacaktır. Bundan dolayı kolonilerin normal koşullarda besleyebileceği larva sayısı sınırlıdır. Bunun için başlatıcı kolonilere bir defasında 45 transfer veya en fazla 60 transfer yapılmalıdır. Ancak çok güçlü kolonilere 90 ve üzeri transfer yapılabilir.

Daha fazla transfer yapıldığı durumda aşılama randımanı ile birlikte, yetişecek ana arılara ait olan fizyolojik özelliklerde yetersiz beslemeye bağlı olarak büyük düşüş görülecek ve bu da ana arı kalitesini olumsuz etkileyecektir.

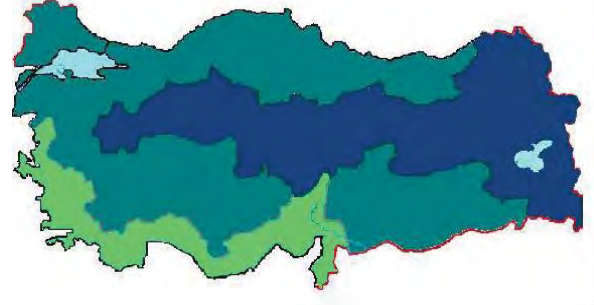

6. Ana Arı Yetiştirme Mevsimi

Ana arı yetiştiriciliği kışlatma sezonu dışında tüm sezonlarda rahatlıkla yapılabilecek bir uğraştır. Ancak kaliteli ana arı yetiştirmek istendiğinde ise tüm yöreler için geçerli olan bir tek kural vardır: En kaliteli ana arı oğul sezonunda yetiştirilir. Zira o dönemde yeni bir ana oluşturmanın tüm fiziki koşulları vardır.

Çevrede bol nektar ve polen bulunmakta, sıcaklık uygun ve yörede bol miktarda erkek arı bulunmaktadır. Bundan dolayı ana arı yetiştiriciliği bu dönemlerde yapılmalı, besin yetersizliği durumunda koloniler şurup ve kekle beslenmelidirler. Ayrıca gezginci arıcılık nedeni ile ve ilkbahar döneminde ana arısız koloniler ve yapay oğullar için en çok ana arı talebi Nisan–Mayıs aylarında olduğundan ticari olarak bu dönemler önemlidir.

Ülkemiz değişik coğrafik ve iklimsel özellikleri yönünden farklı bölgelere sahiptir. Bu nedenle ülkenin farklı bölgelerinde farklı mevsimlerde ana arı üretimi yapılabilir. Bu bakımdan Akdeniz sahil şeridi diğer bölgelere göre daha avantajlı bir konuma sahiptir. Aşağıda harita da görüleceği gibi ülkemiz ana arı üretim dönemlerine göre üç bölgeye ayrılabilir.

NISAN-MAYIS

MAYIS HAZİRAN

HAZİRAN-TEMMUZ

7. Erkek Arı Populasyonu Varlığı

Bir ana arı üretim programı ne kadar güzel yapılırsa yapılsın çiftleşme olayı dikkate alınmadığı müddetçe sonuç hüsran olacaktır. Doğal çiftleşmenin yapılmasına izin verilen bir yetiştiricilikte her zaman bu risk vardır. Ana arı ne kadar yüksek genotipe sahip olursa olsun çiftleştiği erkek arı sıradan özelliklere sahipse döller de o oranda etkilenecektir. Bunu ortadan kaldırmak için mümkün olduğu kadar izole sahaların oluşturulması ile bu risk minimize edilmelidir. Yapay tohumlama uygulaması ise üretici koşullarında istenilen randımanı vermediğinden sadece araştırmalarda veya damızlık anaç kolonilerin korunması amacıyla kullanılmaları daha uygundur.

8. Kolonilerin Beslenmesi

Yüksük yapıcı kolonilere nektar akımının devam ettiği hissini vermek ve aynı zamanda mum salgılanmayı teşvik için sürekli şurup veya sulandırılmış bal verilmelidir. Arı sütü üretimi, geniş çapta polen tüketimi demektir. İyi sonuç elde etmek için ana arı yetiştirici kolonilere polenli çerçeveler verilmelidir. Kolonide bal ve polen olduğu sürece, besleme periyodunca besin eksikliği nedeniyle ortaya çıkacak olumsuz durumlardan endişe edilmemelidir. Ana arı yetiştirmeye başlamadan en az 1 ay önce besleme yapılarak koloni kadrosunun güçlendirilmesi, ana arı larvalarını besleyecek işçi arıların çok ve kuvvetli olmasını sağlayabileceği gibi yetiştirme esnasında yapılacak olan şurup ve kekle besleme sonucunda da larvalar daha iyi beslenecektir.

BRÜKSEL LAHANASI (*Brassica oleracea* L.)

Sevinç SAYGILI

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

İki yıllık sebze grubunda yer almaktadır. İlk yıl yenen kısmını ikinci yılda ise tohumlarını meydana getirmektedir. Anavatanı Avrupa'dır. Ülkemizde yeni yaygınlaşmaya başlamıştır. Uzayan gövdesi üzerindeki yaprakların koltuklarında oluşan ceviz büyüklüğündeki tamamen baş lahanaya benzeyen minyatür başlar tüketilmektedir.

Morfolojik Özellikler

Kazık kök yapısına sahiptir. Ana kazık kök çevresinde bol miktarda saçak kök meydana getirir. Fide ile yapılan yetiştiricilikte kazık kök kopar ve kök çatallanır, saçak kök sayısı artar.

Gövde uzunluğu 1.5-2 m uzayabilir. Bu gövdenin üzerinde uzun saplı geniş ayalı yapraklar bulunur ve bu yaprak koltuklarında minyatür başlar oluşur. Büyüme noktasının bitiminde ise yapraklardan oluşan rozet oluşmaktadır. Bitki üzerinde çeşit özelliğine bağlı olarak 30-50 adet arasında minyatür lahanaya başı bulunmaktadır. Bitki ikinci yıl çiçek oluşturur.

Çiçeklerin döllenmesi sonucu oluşan baklalar Mayıs ayından başlamak üzere Temmuz ayına kadar olgunlaşmaktadır. Meyveleri diğer lahanaya grubu sebzelerinkine gibidir. Bir gramda 200-250 adet tohum bulunur. Çimlenme özelliğini 4-5 yıl muhafaza etmektedir.

Yetiştirme İstekleri

İklim İsteği

Serin iklim sebzesi içerisinde yer alan Brüksel lahanası, don tehlikesi olmayan yerlerde yetiştiriciliği uygundur. Sıcaklığın 15°C civarında ve don tehlikesi olmayan koşullarda iyi kalitede başlar oluşmaktadır. Dondan başlar zarar görmektedir. Yüksek sıcaklıkta ise başlar ya oluşmaz ya da gevşek oluşmaktadır. Brüksel lahanası yetiştiriciliği için Karadeniz Bölgesinin sahil kesimi çok uygundur.

Toprak isteği

En iyi yetiştiği toprak; kil içeren kumlu topraklardır. Erkenci çeşitler kumlu, geçici çeşitler ise ağır topraklarda iyi gelişmekle birlikte, toprak isteği yönünden çok seçici değildir. 5-7.5 pH değerleri arası yetiştiricilik için uygundur.

Gübreleme

Lahanagiller topraktaki organik maddenin yüksek olmasından hoşlanırlar. Bunun için iyi yanmış ahır gübresi, Brüksel lahanası yetiştiriciliği yapılacak toprağa ilkbaharda 1-3 ton/da ilave edilir. Ahır gübresinin iyi yanmamış olması halinde, lahanaya sineği ve kelebeği zarar meydana getirir. Besin maddesinin yetersiz olması durumunda yaprakta renk açılması, kırmızı renk oluşumu, geç ve gevşek baş bağlama veya hiç baş bağlamama, erken çiçeğe kalkma gibi durumlar meydana gelmektedir. Bitkinin gelişme durumuna ve dikim öncesi yaptığımız tahlile göre çapa ile azot takviyesi yapılır. Yaprığı için yetiştirilen lahanalarda azotlu gübreleme önemlidir. Bu gübreler sulama ve yağmur sularıyla kolaylıkla uzaklaştığı için bölünerek vermelidir.

Yetiştirme Tekniği

Toprak Hazırlığı

Tarla 25-30 cm derinlikte sürülmelidir. Verilecek gübre toprak tahlili sonucuna göre yapılmalıdır. Brüksel lahanası tohumla üretilmektedir. Karadeniz Bölgesinde yetiştiricilik için Temmuz başı tohum ekimi için uygundur. Fide yetiştiriciliği viyollerde veya yastıklarda

yapılır. Yastıklara tohum ekiminde 1 m²'den 600-700 fide elde edilecek şekilde m²'ye 4-5 g tohum ekilmektedir. İklim şartları uygun olduğunda 2-3 gün sonra çimlenme görülmektedir. Fideler 3-4 gerçek yapraklı olup 15 cm boy aldığıında dikim büyüklüğüne gelmiştir. Karadeniz yağışlı olduğu için masura hazırlamadan yerlerine dikilirler. Fideler sıra arası 80 cm, sıra üzeri 60 cm olacak şekilde yerlerine dikilirler. Dikimden sonra sulamaya çok önem verilmelidir. Toprağın çatlamasına müsaade edilmemelidir çünkü; yeni oluşacak kökler zarar görebilir.

Bakım işleri

Sulamalardan sonra toprak tavında iken bitkinin kök bölgesi havalanması, kaymak tabakasının kırılması ve ot mücadelesi için çapa yapılır.

Olgunluk, Hasat ve Depolama

Bitkiler 30-40 cm boy aldığıında aşağıdan yukarıya doğru olmak üzere gövde üzerinde başlar oluşmaya başlar. Bitki üzerinde başların açılmasına müsaade edilmeden hasada başlanır. Kademeli hasat verim ve kaliteyi artırmaktadır; fakat işçilik giderleri artmaktadır. Büyük alanda yetiştiricilik yapılıyorsa bir defada makinalı hasat yapılması önerilmektedir. Hasat edilen Brüksel lahanaları 10° C'de %90-95 nisbi nemde 4-6 hafta süre ile muhafaza edilebilirler.

Verim

Brüksel lahanasında çeşit özelliği, ekolojik koşullar ve diğer kültürel işlemler verim üzerine etkilidir. Uygun şartlarda kademeli hasatta dekardan 2-3 ton, makinalı hasatta ise 1,5-2,5 ton ürün alınmaktadır.

Hastalık ve Zararlılar

Lahana Galböceği: Larvaları konukçu bitkinin köklerinde urlar yapar. Urlar bezelye büyüklüğünde başlar sonradan birleşerek tüm kök boğazını sarar. Lahana ve karnabahar baş bağlayamaz. Lahananın baş yaprakları kırılır. Kimyasal mücadelesi yoktur. Bu nedenle baş kesiminden sonra tarlada bırakılan kökler sökülerek tarladan uzaklaştırılmalı, bulaşık arazilerde ekim nöbeti uygulanmalı, yetiştirme tekniklerine uyulmalı, sağlıklı bitki yetiştirmeli, sağlıklı fide kullanılmalı, hasat edilen tarlalar sulanarak larvalar öldürülmelidir.

Lahana Göbekkurdu: Yaprak ve gövdeyi yiyerek beslenir. Büyüme noktasında ise baş bağlayamaz. Mücadele için tarlada kalan bitki artıkları toplanıp yok edilir. Ayrıca fidelik ve tarlada zarar görmüş bitkiler görülür görülmez ilaçlı mücadeleye başlanır.

Lahana Kelebeği: Zararı larvaları yapar. Bulunduğu bitkiyi tamamen yiyerek kalın damarları bırakırlar. Mücadele için küçük alanlardaki yumurta ve larvalar imha edilir. Kelebeklere karşı feromon tuzaklar kullanılabilir. Arap sabunu karıştırılmış su yapraklara püskürtülür. Larvalar için *Basillus thuringiensis* kullanılabilir. Kimyasal mücadele için uygun insektisitlerle ilaçlama yapılır.

Lahana Yaprak Bitleri: Lahana yaprakları rengini kaybeder ve kıvrılır, yaprakların altında grimsi mavi mumsu bir görünüşte yaprak bitleri kolonileri bulunur. Kışı yumurta devresinde bitki gövdelerinde geçirir. Beslenme ilkbaharın sıcak günlerinde başlar. Yaprak biti hücumuna uğrayan lahana bitkilerinde, bilhassa fide döneminde gelişme durur ve hasat edilirken üründe kalite çok düşer. Kültürel önlem olarak hasattan sonra bitki artıkları toplanmalıdır. Biyolojik mücadele amacıyla doğal düşmanları aracılığıyla etkisiz hale getirilir. Ayrıca bitin yoğunluğuna göre uygun insektisitle ilaçlanır.

Lahana Siyah Damar Çürüklüğü: Hastalığa bakteri sebep olmaktadır. Fide döneminde önce sararma, sonra ölüm görülmektedir. Ergin bitkide ise önce yaprak kenarında sararma sonra damarlarda kararma olur. İletim demeti bozulmaktadır. Kültürel önlem olarak temiz tohum kullanılmalıdır. Hastalıkla bulaşık yerde ekim nöbeti uygulanmalıdır. Kimyasal mücadele için tohum aşamasında ve tarlaya şaşırtıldıktan sonra uygun pestisitlerle ilaçlanmalıdır.

Değerlendirme Şekli

Brüksel lahanası çorba, salata, tavada etli Brüksel lahanası, köfteli brüksel lahanası, çeşitli türlerde ve yemeklerde garnitür olarak değerlendirilebilir. Brüksel lahanasının içinde en fazla C ve B vitamin gruplarını barındırmakla birlikte, özellikle fosfor, kalsiyum, magnezyum ve demir gibi mineralleri de barındırır. 100 g brüksel lahanasında; 52 kalori, 4.9 g protein, 0.6 g yağ, 6.7 g karbonhidrat ve 0 kolesterol değeri vardır. Bu nedenle özellikle diyet yapanlara ve kalp sağlığına dikkat edenlere tavsiye edilmektedir.

SERADA GÜBRELEME

Dr. Mehmet Arif ÖZYAZICI

Ziraat Yüksek Mühendisi

Köy Hizmetleri Samsun Araştırma Enstitüsü

1. Giriş

Seralarda sebze yetiştiriciliğinde, bitki besleme ve gübreleme, açıkta yetiştiricilikten farklı bir doğaya sahiptir. Sıcaklık, ışık, su ve nem gibi çeşitli faktörler, seralarda daha uygun halde bulunduğu için, seralarda daha hızlı olur. Serada yüksek verim alındığı ve bitkiler güçlü organlar geliştirdiği için, topraktan kaldırılan besin maddelerinin miktarları da oldukça yüksek olmaktadır. Bu konuda Antalya-Kumluca yöresi seralarında ısıtmasız şartlarda yapılan bir çalışma sonucunda; dekardan 1 ton domates ürünü ile topraktan 2.18 kg N, 0.60 kg P₂O₅, 4.03 kg K₂O ve 0.46 kg MgO kaldırıldığı belirlenmiştir (Çolakoğlu ve Pekcan, 1990).

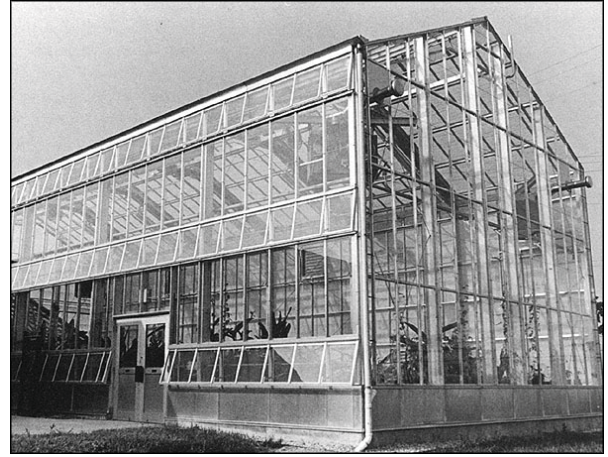
Yapılan bir başka çalışmada ise, ısıtılan seralarda bitkinin lüks tüketime geçmesi sebebi ile 1 ton domates ürünü ile 3.8 kg N ve 7.7 kg K₂O'nun kaldırıldığı tespit edilmiştir (Anstett, 1985). Röber ve Schaller (1985) ise 1 ton domates ürünü ile 3.2 kg N, 5.2 kg K₂O, 0.41 kg P ve 0.52 kg Mg'un kaldırıldığı tespit etmişlerdir. Bir çok araştırmacılar, alınacak her ton ürün için kaldırılan miktar kadar besin maddelerinin toprağa verilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Ancak, unutulmaması gereken nokta ise, toprak analizi sonucundan mevcut faydalı besin maddesi miktarları ve yararlılık oranları dikkate alınarak gübreleme yapılmasıdır. Böylece sera toprağında eksik bulunan besin maddeleri gerektiği kadar kullanılır. Fazla gübreleme uygulamasından kaçınmak suretiyle, hem toprağın aşırı tuzlanması önlenir, hem de gereksiz yere kullanılacak suni gübreden tasarruf edilmiş olunur. Domatesin sera içine dikilmesinden yaklaşık 1.5-2 ay sonra ilk meyve hasadının yapıldığı ve meyve oluşumuyla birlikte bitkinin sap ve yaprak kısmından meyveye doğru kuru madde akımının olduğu belirlenmiştir. İlk meyve salkımındaki meyvelerin hasadına kadar geçen süre içinde oluşan kuru madde birikimi, bitkinin tüm gelişme dönemi içinde oluşturduğu kuru maddenin yaklaşık %45'i kadardır.

Topraktan kaldırılan azot alınıp yüzdeleri incelendiğinde, bitkilerin ilk gelişme dönemlerinde topraktan pek fazla azot kaldırmadığı ancak meyve teşekkülünden sonraki ilk hasadın başlama dönemlerinde hızlı bir şekilde azotun topraktan

kaldırıldığı belirtilmektedir ki bu dönemde kaldırılan azot, toplam azotun %57.66'sı kadardır.

Seralarda yetiştirilen özellikle domates ve hıyar bitkilerinde, bitkinin gelişme ortamında, fide döneminden başlayarak hasat sonuna kadar topraktan fosfor ve potasyum kaldırılmakta, ilk hasat dönemine kadar bitkinin aldığı P miktarı toplamın %66.3'ü, K miktarı ise %63.1' kadardır.

2. Çarşamba ve Bafra Ovası Seralarının Toprak Verimliliği ve Bitki Besin Maddeleri Durumu

Çarşamba ve Bafra yöresindeki seralarda yetiştirilen hıyar bitkisinin mikro besin elementleri bakımından beslenme durumunu incelemek ve değişik nedenlerle ortaya çıkan beslenme sorunlarını belirlemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Bu amaçla, Çarşamba ve Bafra yörelerinde hıyar yetiştirilen 30 seradan yaprak örnekleri ile 0-20 ve 20-40 cm derinlikten toprak örnekleri alınmıştır (Çizelge 1).

Araştırma sonucunda; yöre serası topraklarının hafif alkali reaksiyonlu olduğu, toprakların büyük çoğunluğu yeterli derecede ve yüksek kireçli; ayrıca tuzsuz, hafif ve orta tuzlu olduğu belirlenmiştir. Organik maddece fakir, bünyelerinin ise killi-tın ve killi olduğu belirlenmiştir. Toprakların büyük çoğunluğu yarayışlı fosfor ve potasyum bakımından zengin düzeyde olduğu saptanmıştır.

Toprakların ve yaprakların Fe, Cu, Zn ve Mn bakımından yeterli düzeyde oldukları saptanmıştır. Yaprak örneklerinin Fe, Cu, Zn ve Mn içerikleri dikkate alındığında genel olarak Çarşamba ve Bafra yörelerinde bitkilerin beslenme sorunlarının olmadığı belirlenmiştir (Özyazıcı ve Özdemir, 2004).

Serada bitki yetiştiriciliğinde, topraklarda organik maddenin %10 olması istenir. Organik maddenin artırımında çiftlik gübresi, yeşil gübre,

kompost ve yapay organik maddeden yararlanır. Örtüaltında kullanılacak organik madde miktarı açıkta yetiştiricilikte kullanılanlara göre çok fazladır. Tavsiye edilen çiftlik gübresi miktarı 8-10 t/da ile 25-30 t/da'dır (Sevgican, 1989).

Çizelge 1. Çarşamba ve Bafra'daki Hıyar Seraları Toprak Örneklerinin Fiziksel ve Kimyasal Analiz Sonuçlarına İlişkin Değerler

	İlçeler	0-20 cm			20-40 cm		
		Min.	Maks.	Ort.	Min.	Maks.	Ort.
Suyla doygunluk (%)	Çarşamba	55	82	66	55	82	66
	Bafra	55	93	74	55	88	72
PH	Çarşamba	7.15	8.25	7.78	7.60	8.25	7.94
	Bafra	6.55	7.90	7.39	6.90	8.00	7.59
CaCO ₃ (%)	Çarşamba	1.21	5.76	3.69	0.91	6.51	3.82
	Bafra	0.77	10.83	5.67	0.31	9.44	5.95
Toplam tuz (%)	Çarşamba	0.06	0.38	0.17	0.05	0.23	0.09
	Bafra	0.11	0.59	0.31	0.07	0.38	0.16
Organik madde (%)	Çarşamba	2.47	5.54	4.39	2.03	5.48	3.26
	Bafra	1.67	5.54	3.19	1.13	5.54	2.81
Alınabilir P (kg/da)	Çarşamba	11.6	103.9	48.6	4.1	83.9	28.7
	Bafra	8.3	89.5	37.9	6.2	63.5	25.9
Alınabilir K (kg/da)	Çarşamba	56	469	168	38	276	108
	Bafra	102	868	284	53	411	174
Fe (ppm)	Çarşamba	15	37	24	15	58	29
	Bafra	11	30	19	12	38	21
Zn (ppm)	Çarşamba	1.0	10.8	3.6	0.2	6.6	1.9
	Bafra	0.6	8.1	3.4	0.3	6.6	2.4
Mn (ppm)	Çarşamba	13	31	20	12	31	20
	Bafra	12	54	31	13	48	28
Cu (ppm)	Çarşamba	3.6	7.4	5.8	3.2	8.9	5.4
	Bafra	1.7	7.3	4.7	1.5	8.6	4.9

3. Serada Domates ve Hıyar Yetiştiriciliğinde Toprak Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi ve Gübre Önerisi Yapılması

Seracılıkta, kimyasal gübrelerin kullanımı da açıkta yetiştiricilikteki uygulamadan çok farklı bir durum göstermektedir. Bu konuda yapılmış çalışmaların ışığı altında, aşağıda çizelge elde edilmiştir. Çizelge 2'de dekardan 1 ton ürün alabilmek için gerekli saf madde olarak NPK miktarları görülmektedir. Çizelgede belirtilen miktarlar rehber olarak alınabilir (Ertekin, 2002).

Çizelge 2. 1 ton/da Ürün Alınması İçin Gerekli Saf Madde Olarak NPK Miktarları

Ürün	N (kg/da)	P ₂ O ₅ (kg/da)	K ₂ O (kg/da)
Hıyar	2.0	1.3	3.0

Örtüaltında hıyar yetiştirme devresinde kullanılacak gübre miktarının tespiti için bir mevsim boyunca hedef olarak seçilen miktarı ile bir ton ürün elde etmek için gerekli NPK miktarının çarpımı gerekir. Buna göre, örtüaltı hıyar yetiştiriciliğinde, dekardan 20 ton ürün hedeflendiğinde kullanılması gerekli NPK'lı gübrelerin miktarları şöyle hesaplanabilir (Ertekin, 2002):

Azotlu gübre miktarı: 2 x 20= 40 kg saf azot veya, 40 x % 21= 194.5 kg amonyum sülfat.

Fosforlu gübre miktarı: 1.3 x 20= 26 kg saf fosfor veya, 26 x % 18= 144.5 kg süper fosfat.

Potaslı gübre miktarı: 3 x 20= 60 kg saf potasyum veya, 60 x % 50= 120 kg potasyum sülfat.

Bu genel gübreleme verileri ışığı altında, dikimden en az 1-2 ay önce yaptırılacak toprak analizlerinden elde edilen, toprakta bulunan ve bitki tarafından alınabilecek durumda olan besin maddeleri göz önünde bulundurularak gübre uygulaması yapılmalıdır.

Enstitümüzde seralarda yetiştirilen ürünlere yönelik, sera koşullarında herhangi bir gübreleme araştırması-gübre doz çalışması yapılmamıştır. Ancak, bu konuda ülkemizde de yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu da göz ardı edilmemelidir. Ülkemizdeki diğer yörelerde yapılan çalışmaların ışığı altında, Enstitümüz tarafından yöremiz seralarında yetiştirilen başlıca ürünler olan domates ve hıyar için gübreleme tavsiyesi çizelgesi oluşturulmuş olup, toprak analiz sonuçlarının değerlendirildiği bu gübreleme tavsiyesi Çizelge 3, 4 ve 5'de verilmiştir.

Çizelge 3. Sera Şartlarında Domates ve Hıyar Bitkisine Verilmesi Gereken Azotlu Gübre Miktarı

Gübre Cinsi	% Organik Madde					
	0.0-1.0	1.1-2.0	2.1-3.0	3.1-4.0	4-5	5-6
Kalsiyum amonyum nitrat (CAN) (% 26 N) kg/da	100	96	88	85	75	65
Amonyum sülfat (% 21 N) kg/da	124	119	109	105	95	85

Çizelge 4. Sera Şartlarında Domates ve Hıyar Bitkisine Verilmesi Gereken Fosforlu Gübre Miktarı (Diamonyum fosfat-DAP) (18-46-0) (kg/da)

Saf Madde Olarak P ₂ O ₅ (kg/da)	0.1	39
	1.1	35
	2.1	30
	3.1	26
	4.1	22
	5.1	20
	6.1	17
	7.1	13
8.1	11	

Çizelge 5. Sera şartlarında domates ve hıyar bitkisine verilmesi gereken potasyumlu gübre miktarı (Potasyum sülfat) (%50) (kg/da)

Saf madde olarak K ₂ O (kg/da)			
0.0	10.1	20.1	30.0
60	50	40	30

- Genel bir kural olarak, kimyasal gübre olarak tavsiye edilen gübrelere, azotlu gübrenin %25'i, fosforlu gübrenin tamamı ve potaslı gübrenin %50'si temel gübreleme sırasında verilmelidir (Ertekin, 2002).
- Temel gübrelemede azotlu gübrenin bir kısmının verilmesi ile bitkinin aşırı vejetatif gelişmesi önlenir.
- Bitki gelişmesinin başlangıcında fosfor ihtiyacının fazla olmasından fosforlu gübrenin tamamı başlangıçta toprağa verilir.
- Azotlu ve potaslı gübrelere kalan kısımları da sulama suyu ile birkaç parti halinde verilir.
- Üst gübrelemeye meyve tutumundan sonra yapılacak sulamalarla başlanmalıdır.
- Azotlu gübreler 5-6 defada, potas 3-4 defada verilmesi tavsiye edilir. Bitkinin azot ve potas kullanacağı zaman, dikimden sonra geçen ilk 3-4 aydır.

4. Seralarda Tuzluluk Problemi

Seralarda gereğinden fazla kimyasal gübre ve tuz oranı yüksek, iyice yanmamış hayvan gübresinin uygulanması sonucunda, topraktaki tuz oranı artmaktadır. Çarşamba ve Bafra yöresi seralarında yapılan çalışmada, sera topraklarının toplam tuz değerleri bakımından topraklar tuzsuz, hafif ve orta tuzlu bulunmuştur.

İncelenen toprakların %55'inin tuz ihtiva etmediği, %45'inin ise hafif ve orta derecede tuz ihtiva ettiği tespit edilmiştir. Tuz konsantrasyonu

özellikle ilk 20 cm'lik toprak katında ve Bafra yöresi seralarında daha yüksek bulunmuştur.

Yöre seralarında hafif ve orta seviyede tuzlanma görülmesi; yetiştirme devresi boyunca verilen çeşitli gübrelere ayrılan tuzlar, kış aylarında taban suyu seviyesinin yükselmesi ile alt tabakalarda biriken tuzlar veya devamlı aynı bitkinin yetiştirilmesi sonucu bitkilerin kullanmadıkları besin maddeleri ve sulama kalitesi iyi olmayan sular ile yapılan sulamalar sonucu sera topraklarının tuzlanması ile açıklanabilir (Özyazıcı ve Özdemir, 2004). Bu durum toprak tuzluluğu bakımından, yöre seralarında sebze yetiştiriciliğinde önlem alınmadığı sürece ileride önemli sorunlardan biri olacağı ihtimalini güçlendirmiştir.

Bu bakımdan sera topraklarında tuzlanma varsa, tuzluluğun giderilmesinde kullanılacak en etkili ve en kolay yol, sera toprağının tuz problemi olmayan su ile yıkanması ve üst katmanlarda bulunan tuzun alt katlara inmesini sağlamaktır.

Bunun yanında, sulama suyunun neden olduğu toprak yüzeyi ve bitki kök bölgesindeki fazla suyun yapay yollarla yani sera içi drenaj sistemi ile uzaklaştırılması da önerilebilir.

5. Kaynaklar

- Anstett, A., 1985.** Principes generaux de la fertilization des cultures maraicheres solyserrek. Fertilization of protected crops IPI 6 th colloquium, s.223-241.
- Çolakoğlu, H., Pekcan, T., 1990.** Damla sulama sistemi ile gübrelemenin serada domates bitkisinin gelişmesine ve besin maddesi alımına etkisi. Türkiye 5. Seracılık Sempozyumu, 17-19 Ekim 1990, İzmir.
- Ertekin, Ü., 2002.** Seracılık ve Örtüaltı "Biber, Domates, Hıyar, Patlıcan" yetiştiriciliği. Mars Matbaası, Ankara, 501s.
- Özyazıcı, M.A., Özdemir, O., 2004.** Çarşamba ve Bafra yörelerindeki seralarda yetiştirilen hıyar bitkisinin beslenme durumlarının belirlenmesi. Köy Hizmetleri Samsun Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, basım aşamasındaki araştırma makalesi.
- Röber, R., Schaller, K., 1985.** Pflanzernahrung im Gartenbau, s. 286-287.
- Sevgican, A., 1989.** Örtüaltı Sebzeçiliği. Tav Yayın No: 19, 176 s., Yalova.

Alim ve Cahil Cesur Olur.

TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFLERİ

Aynı Çağlar YILMAZ

Tarım Teknikeri

Silifke Meslek Yüksek Okulu

Kooperatifçilik, kişilerin tek başlarına yapamadıkları veya birlikte yapmalarında yarar bulunan ekonomik faaliyetleri maliyet fiyatına ve en kaliteli şekilde yapmak için işbirliği yapılmasıdır. Kooperatifte; devlet yardımı olmadan, adil ilkelerle üretim, pazarlama, zararlardan korunma gibi amaçlarla kişilerin gönüllü birleşmesi söz konusudur. Günümüzde, kooperatifleri mal ve hizmet üretiminin yapıldığı her türlü ekonomik faaliyet alanında görmek mümkündür.

Tarımda hedef, tarım ürünlerine kazandırılan katma değerlerden üreticinin aldığı payı artırmaktır. Karşımıza "bunu nasıl gerçekleştireceğiz?" Cevap; tarım-sanayi bütünleşmesinde kooperatiften yararlanmaktır. Tarım ürünlerinin kooperatiflerde işlenip, pazarlanması ile katma değer yaratılacak, işgücü istihdam edilecek fazlaların geri dönüşümü çiftçilerde kalacaktır. Ayrıca, tarımda adil gelir dağılımı da sağlanacaktır. Kırsal alanlarda tarıma dayalı endüstri ile kırsal kesimde iş imkanı doğacaktır. Ortaklar, kooperatif işletmenin hem müşterisi hem de sahibidirler. Bu nedenle ortak-müşteri-patron kimliği kooperatif sayesinde aynı kişilerde toplanacaktır.

Tarımsal Amaçlı Kooperatifler; Köy kalkınma kooperatifi, Orman köyünü kalkındırma kooperatifi, Hayvan üreticileri tedarik ve pazarlama kooperatifi, Su ürünleri üretim ve değerlendirme kooperatifi, Zirai sulama, Toprak

muhafaza ve arazi ıslahı (Toprak-su) kooperatifi, Pancar ekicileri istihsal ve satış kooperatifi, -Çay ekicileri istihsal ve satış kooperatifi, Toprak ve Tarım reformu kooperatifi, Elektrik üretim kooperatifi olmak üzere 9 türden ibarettir.

Yararları

Tarımsal kalkınma kooperatifi ortakları "çiftçi" ve faaliyet alanı "tarım" olan kooperatiflerdir. Tarımsal amaçlı kooperatifler, tarımsal faaliyeti gerçekleştirmek için köy, belde ve ilçe gibi yerleşim merkezlerinde kurulabilmektedir. Tarım kooperatifleri çiftçilerin ekonomik haklarını korumak ve daha fazla kar elde etmeleri için kurulurlar. Bu kar; kooperatifin fiyatları etkilemesi ya da gerekli girdilerin temini ile verim artışı şeklinde olur. Ortakları çiftçi olmasına rağmen faaliyet alanları tarım olmayan kooperatifler de mevcuttur. Çiftçilerin kurdukları tüketim kooperatifi, bir tarım kooperatifi değildir. Bu kooperatifler, çiftçilerin tüketim ihtiyaçları ile ilgilenmektedir.

Çiftçi, kooperatiflerin zayıf olduğu yerlerde, girdileri pahalı alır ve ürünleri de ucuza satar. Girdi üreten ve ürün işleyen firmaların son derece iyi organize olmalarına karşın, tarım işletmeleri, örgütsüz, dağınık ve küçük işletmelerdir.

Katkıları

Bir bölgede kredi kooperatifleri mevcut ise, orada çok yüksek faizle borç veren kredi kaynakları barınmaz,

Pazarlama kooperatifleri ile çiftçinin geliri yükselir, kırsal kesimde sanayinin kurulmasına ortam hazırlanır.

Dağınık arazi parçaları toplulaştırılabilir.

Arazi ıslah çalışmaları yapılabilir ve sulama şebekeleri geliştirilebilir, elektrik, telefon, su, tarım sigortası vb gibi hizmetlerinin gelmesi kolaylaşabilir,

Kooperatiflerle hayvan yetiştiriciliği teşvik edilir, pazarlama koşullarının geliştirilmesi ile üretici güven altına alınabilir,

İstihdam imkanları artırılarak, kırdan kente göç azaltılabilir,

Kırsal hayat beraber çalışma faaliyetleri ile daha uyumlu hale getirilebilir,

Kooperatifler tarım, işletmecilik, pazarlama konularında bilgi aktarımında bulunabilirler,

Gerek ekonomik gerekse sosyal kazançlar toplumların yaşam standartlarını yükseltir.

Amaçları

Kooperatiflerin ekonomik ve sosyal nitelikli amaçları vardır. Kooperatifler bu amaçlardan birini veya birkaçını aynı anda gerçekleştirebilir.

Sermaye birikimi oluşturma:

Kooperatifler ortaklarına sağladıkları fiyat avantajları ile ortaklarına gelir artışı yaratabilirler. Yıl sonunda oluşturdukları fazlaların ortaklara dağıtılması, ortaklarına ilave kaynak transferi niteliğindedir. Yaratılan gelir artışlarının bir kısmı tüketime bir kısmı da tasarrufa ve yatırıma yönelecektir.

Ortakların her türlü bitkisel, hayvancılık ,ormancılık konularındaki istihsalini geliştirmek ve ihtiyaçları ile ilgili temin, tedarik, işletme, pazarlama, değerlendirme faaliyetlerinde bulunmak,

Ortakların ekonomik ve sosyal yönden gelişmelerine yardımcı olmak, iş sahası temin etmek, üreticinin ekonomik faaliyetini korumak,

Ortakların ekonomik gücünü arttırmak için tabii kaynaklardan faydalanmak, el ve ev sanatları ile tarımsal sanayinin gelişmesini sağlayıcı tedbirler almaktır.

En İyi Fiyata Ulaşma; Kooperatif, ortaklarına sattığı girdiler için veya ortaklarından satın aldığı ürünler için en uygun fiyatı vermeyi hedefler. Kooperatifin ekonomik gücü arttıkça en iyi fiyata ulaşma hedefi de o ölçüde yüksek olacaktır.

Ortaklara En Yüksek Ristürn'ü Sağlamak.

Kooperatiflerde yıl boyunca yapılan işlemler sonunda fazlalar olur. Bu fazlaların ortaklara geri ödenmesine ristürn denir. Kooperatif ile ticari ilişki içinde olan her ortağın yıl sonunda oluşan fazlalardan yararlanma hakkı vardır. Bu fazlalar dağıtılmayıp, kooperatifin sermaye birikimine katkıda da kullanılabilir.

Ortak İşletmeler İçin En İyi Getirinin Sağlanması; Ortakların elde ettikleri fiyat avantajı ve yıl sonunda elde etmeyi düşündükleri ristürn miktarının toplamından ibarettir. Bu iki amaç ayrı-ayrı hedeflenebileceği gibi ikisi bir arada da hedeflenebilir

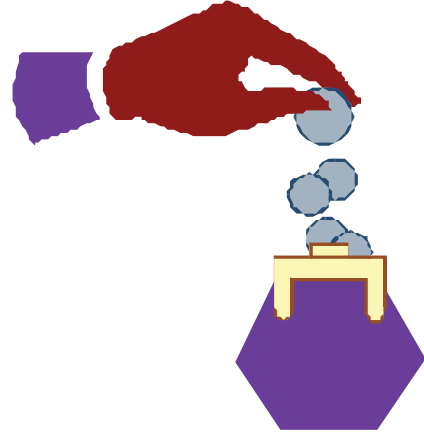
Diğer Firmalar ile Birlikte Piyasada İstikrar ve Piyasa Barışının Sağlanması; Kooperatifler özel firmalar ile birlikte rekabet etmektedirler. Pazarda en iyi fiyatın oluşmasına da katkıda bulunurlar.

En Yüksek Ciroya Ulaşmak; Kooperatifin mümkün olduğunca ticari faaliyetini artırmalıdır. Kooperatif fazla çiftçiye ulaşma ve pazar payını arttırmaya çabalar. Bu ortak sayısını arttırmakla

veya mevcut ortaklardan artan oranlarda mal alımı/satımı ile gerçekleşir.

Sosyal Amaçlar Sermayenin Tabana Yayılmasına Katkıda Bulunmak; Kooperatif, ortaklarına yaptığı katkılar sonucu tarımda sermaye birikimine yardım eder. Sermayenin tabana yayılması, ekonomik gelişmelerden halkın yararlandırılması ve herkesin ürettiği kadar gelirden pay almasıdır. Kooperatifler geniş halk kitlelerinin gelirden pay alması için bir araç olarak kullanılmaktadır. Üyelerinin eğitimini sağlayarak kendi kendine yönetme yeteneği kazandırmak; demokrasinin yaygınlaşması açısından önemli bir görevdir. Kooperatifler, eğitim programları ile teknik konularda üyelerine bilgi aktarırlar.

Kooperatiflerde her türlü karar ortakların katılımı ile alınır. Böylece, demokrasi okulu olma özelliği taşırlar. Bu bilinç eğitim çalışmaları ile ortaklara kazandırılır.İstihdam imkanı yaratma; kooperatifler tarıma dayalı sanayii tesisleri kurarak, kırsal kesimde iş imkanı yaratırlar. Bu gelişmeden öncelikle ortaklar yararlanır. Daha sonra da kırsal kesimdeki diğer kişilere istihdam edilebilir.

Çalışma Konuları

- Tarımda her türlü verimliliği artırıcı tedbirleri almak,
- Bitki, hayvan, orman, su, arıcılık, meyvecilik, bağcılık, sebzecilik, çiçekçilik ve diğer ürünlerin rantabl bir şekilde yetiştirilmesi ile ilgili her türlü teknik faaliyetlerde bulunmak,
- Ortakların her türlü ürün ve mamullerinin kalitesini yükseltecek tedbirleri almak, hastalık ve haşerelerle mücadele yapmak ve yaptırmak,
- Ortakların üretimle ilgili araç,gereç ve diğer tarımsal girdi ihtiyaçlarını temin etmek,
- Bitkisel ve hayvansal mahsullerin değerlendirme, işletme, muhafaza ve pazarlama ile ilgili her türlü fonksiyonlarını yerine getirmek için gerekli çalışmaları yapmak ve yaptırmak,

f)Çay ziraatında verimliliği arttırmak amacıyla ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak,

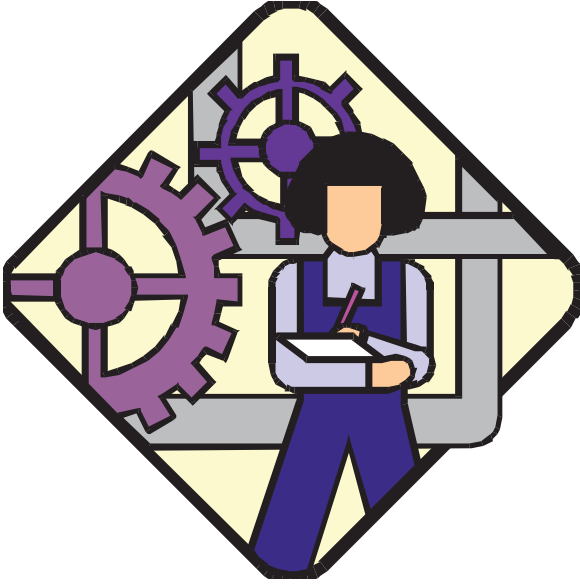
g)Tarım ve Köy işleri bakanlığı ile diğer bakanlıklar, teşekküller ve bankalar tarafından yapılacak teknik ve mali yardımlardan ortaklara intikalini sağlamak,

h)Özel ve Resmi kuruluşlardan temin edilen kredi, hibe ve borç parayı gayeye uygun hizmetlerden kullanmak,

ı)Ortaklara her türlü sigorta hizmetlerinin sağlanmasında aracılık etmek,

j)Kooperatif çalışmalarıyla ilgili kiralama işlerini yapmak.

k)Kooperatifin ithalat ve ihracatla ilgili işlerini yapmak veya yaptırmak.

Kooperatifçilik İlkeleri

1. Gönüllü ve Açık Üyelik; Belirli şartları taşıyan herkes kooperatife üye olabilir. Üyelik kişinin özgür iradesi ile olur. Üye olmak ya da üyeliğin sona ermesinde hiçbir zorlama veya ön koşul ileri sürülemez.

2. Demokratik Üye kontrolü: Üyeler kooperatifi yönetmede eşit hakka sahiptirler. Bu hak hiç kimse veya hiçbir grubun elinde olamaz. Genel kurulda her üyenin oy hakkı eşittir.

3. Üyenin ekonomik katılımı: Yapılacak her türlü ekonomik faaliyete üyenin katılımı söz konusudur. Bir üye kooperatife üye olurken belirli bir ortaklık sermayesi yüklenmektedir. Ortaklık sermayesinin alt ve üst limitleri belirlenmiş olmakla birlikte, katılım sermayesi miktarı üyelere bazı ilave haklar tanımaz. Ticari faaliyetler sonunda kooperatifte oluşan fazlalarda herkesin hakkı ise eşit değildir. Ticari fazlalardaki hak,

üyenin kooperatifle yaptığı ticari alış-verişin hacmine bağlıdır.

4. Özerklik ve bağımsızlık: Kooperatif hiçbir kişi yada kurumun yönetimi altında değildir. Kooperatifler Devlettten bağımsız kurumlardır. Devlete bağımlılık başarıyı olumsuz etkiler. Devlet kooperatiflere yardım etmek istiyorsa, yasal düzenlemeler ile onların faaliyetlerinde önlerini açmalıdır. Kayıtlı ekonomi kooperatiflerin gelişmesi ve yaygınlaşması ile sağlanabilir.

5. Eğitim ve bilginin geliştirilmesi: Kooperatiflerin başarısı için, üyelerin, çalışanların ve halkın eğitimi önemlidir. Kooperatifçiliğin yeni geliştiği yörelerde eğitim büyük önem taşır. “Kooperatif nedir, nasıl çalışır? Faydaları nelerdir?” Ortakların kooperatif üzerindeki hak ve sorumlulukları nelerdir? Ortakların kooperatiflerde hak arama yolları nelerdir? gibi konuları halka anlatmak gerekir. Üyelerin kooperatife bağlılıklarını artırmak için teknik ve kooperatifçilik konularında düzenli eğitim verilmelidir.

6. Kooperatifler arasında işbirliği: Kooperatifler kendi menfaatleri doğrultusunda birbirleriyle işbirliği yapabilirler. Bu işbirliği ticari ve ekonomik olduğu gibi menfaat grubu oluşturma açısından da geliştirilmelidir. Kooperatifler yatay ve dikey olarak birleşerek bir çok konuyu kolaylıkla aşabilecekleri gibi, menfaat grubu oluşturarak ta siyasi iktidara yasal, finansal konularda baskı oluşturabilirler.

7. Toplumsal Özellik: Kooperatif faaliyetlerinde toplumun menfaati ön planda olmalıdır. Kooperatif hiçbir zaman bir yardım kurumu değildir. Ancak, toplumsal özelliği ve sorumluluğu olan bir işlettir.

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN ÜLKEMİZ TARIMI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Cengiz ÖZDEMİR

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

“Milli ekonominin temeli tarımdır. Bunun içindir ki tarımda kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar bu amaca ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

Fakat bu çok önemli işi, isabetle amacına ulaştırabilmek için ilk önce, ciddi etütlere dayalı bir tarım politikası tespit etmek ve onun için de, her köylünün ve bütün vatandaşların kolayca kavrayabileceği ve severek tatbik edebileceği bir tarım rejimini kurmak lazımdır. Bu politika ve rejimde yer alabilecek başlıca önemli noktalar şunlar olabilir:

Bir defa, memlekette topraksız çiftçi bırakılmamalıdır. Bundan daha önemli olanı ise, bir çiftçi ailesini geçindirebilen toprağın hiçbir sebep ve suretle, bölünemez bir nitelikte olması, büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işletebilecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu memleket bölgelerinin nüfus yoğunluğuna ve toprağın verim derecesine göre sınırlandırılması lazımdır. Küçük büyük bütün çiftçilerin iş makinelerini artırma, yenileştirme ve koruma tedbirleri, vakit geçirmeden alınmalıdır.

Memleketi; iklim, su ve toprak verimi bakımından, tarım bölgelerine ayırmak icap eder. Bu bölgelerin her birinde, köylülerin gözleri ile görebilecekleri, çalışmalarını için örnek tutacakları verimli, modern, pratik tarım merkezlerinin kurulması gerekir.

Gerek mevcut olan ve gerekse bütün memleket tarım bölgeleri için yeniden kurulacak tarım merkezlerinin kesintiye uğramadan tam verimli olarak faaliyetlerini, şimdiye kadar olduğu gibi, devlet bütçesine ağırlık vermeksizin kendi gelirleri ile kendi varlıklarının idaresini ve gelişmesini sağlayabilmeleri için, bütün bu kurumlar birleştirilerek geniş bir işletme kurumu teşkil edilmelidir.

Bir de başta buğday olmak üzere, bütün gıda ihtiyaçlarımızla sanayimizin dayandığı çeşitli hammaddeleri temin ve dış ticaretimizin esasını oluşturan çeşitli ürünlerimizin ayrı ayrı her birinde, miktarlarını artırmak, kalitesini yükseltmek, üretim masraflarını azaltmak, hastalık ve düşmanları (böcekler) ile uğraşmak için gereken teknik ve yasal her tedbir, zaman geçirilmeden alınmalıdır.

Her Türk çiftçi ailesinin, geçineceği ve çalışacağı toprağa sahip olması mutlaka lazımdır. Vatanın sağlam temeli ve gelişmesi buna bağlıdır. Bundan fazla olarak büyük araziyi modern araçlarla işletip, vatana fazla üretim temin edilmesini teşvik etmek isteriz.

Çiftçiye arazi vermek de hükümetin devamlı olarak takip etmesi gereken bir konudur. Çalışan Türk köylüsüne işleyebileceği kadar toprak temin etmek memleketin üretimini zenginleştirecek başlıca çarelerdendir.

Tarım ve tarım ekonomisi alanında bilimsel ve pratik tecrübeler yapma amacı ile, çeşitli zamanlarda, ülkenin çeşitli bölgelerinde birçok çiftlik kurmuştum. Onüç yıl devam eden zorlu çalışmaları süresinde faaliyetlerini, buldukları iklimin yetiştirdiği her çeşit üründen başka her

çeşit tarım sanatlarına da yönelten bu kurumlar; ilk yıllarda başlayan bütün kazançlarını geliştirmelerine harcararak büyük, küçük birçok fabrika ve imalathaneler kurmuşlar, bütün tarım makine ve aletlerini yerinde ve faydalı şekilde kullanarak bunların hepsinin tamir ve önemli bir kısmını yeniden imal edecek tesisler meydana getirmişlerdir. Yerli ve yabancı birçok hayvan ırkları üzerinde cins ve verim bakımından yaptıkları incelemeler sonucunda bunların çevreye en uygun ve verimli olanlarını tespit etmişler, kooperatif kurmak suretiyle veya aynı nitelikte başka şekillerde civar köylerle beraber faydalı şekilde çalışmalarda, bir taraftan da iç ve dış piyasalarla devamlı ve sıkı temaslarda bulunmak suretiyle faaliyetlerini ve üretimlerini bunların isteklerine uydurmuşlar ve bugün her bakımdan verimli, olgun ve çok kıymetli birer varlık haline gelmişlerdir. Çiftliklerin yerine göre, arazi düzeltmek ve düzenlemek, çevrelerini güzelleştirmek, halka gezecek, eğlenecek ve dinlenecek sağlıklı yerler, hilesiz ve nefis gıda maddeleri sağlamak, bazı yerlerde ihtikârla (yüksek fiyatla satış ve fırsatçılıkla) fiili ve başarılı mücadelede bulunmak gibi hizmetleri de söz edilmeye değerlidir.

Bünyelerinin dayanıklılığını ve başarılarının temelini oluşturan geniş çalışma ve ticari esaslar dahilinde idare edildikleri ve memleketin diğer bölgelerinde de benzerleri kurulduğu takdirde tecrübelerini akla uygun iş sahasından alan bu kurumların, tarım usullerini düzeltmek, üretimi artırmak ve köyleri kalkındırmak yolunda devletçe alınan ve alınacak olan tedbirlerin isabetli seçim ve gelişmesine çok elverişli birer etken ve dayanak olacaklarına inanmış bulunuyorum. Bu inançla tasarrufum altındaki bu çiftlikleri, bütün tesisleri, hayvanları ve demirbaşlarıyla beraber hazineye hediye ediyorum.

Memleketimiz tarım memleketidir. Bu itibarla halkımızın çoğunluğu çiftçidir, hayvan yetiştiricisidir. Bundan dolayı en büyük kuvveti, kudreti bu sahada gösterebiliriz ve bu alanda önemli girişimlerde bulunabiliriz.

Büyük çoğunluğu oluşturan köylü çiftçimizin incelediğimiz hayatını şu üç esasa dayandırmak lazımdır.

Köylü, ailesiyle yaşamak için, yemek, içmek, giyinmek ve zorunlu ihtiyaçlarını temin etmek ihtiyacındadır. Yiyip içeceği ve giyeceği maddeleri ideal olarak kendisi üretmeli ve imal etmeli ve hayat için para karşılığında sağlayacağı şeyleri asgari cins ve miktarlarda tutmalıdır. Bu şekilde köylü geçirdiği üretim yılının borcunu ödedikten sonra kendi hesabına ufak bir tasarruf da yapabilmelidir.

Hasattan sonra ele geçecek ürün köylünün parası demektir. Para değerinin düşmesine karşı tedbir alındığı gibi; memleketimizin durumuna göre tahıl değeri üzerinde de daima hassasiyetle teklifler hazırlayacak bir büronun hizmeti yararlı olur. Köylü üretim için lazım olan yeterli krediyi, en uygun faiz ile ve malını paraya çevireceği zamana kadar ödemek zorunda kalmadan bulmalıdır.

Köylü ve hatta büyük çiftlik ve arazi sahipleri ürünlerini ölü fiyatla alacaklılarına teslim etmeye veyahut piyasanın en uygun olmayan zamanlarında araçlara satmaya mecbur olmamalı, aradaki birçok araçlara kâr etme imkanı sağlamaksızın doğruca tüketici piyasaya arz edecek veya mümkün olduğu kadar az aracı ile ana piyasaya yaklaşabilecek bir teşkilata sahip bulunmalıdır.”

Yukarıdaki yazı incelendiğinde; Atatürk'ün tarımla ilgili söyledikleri doğrular ve eleştirileri günümüz tarım politikalarında ve uygulamalarda dikkate almak, Atatürk'ü şeklen değil de fikir ve düşüncelerinden faydalanarak Önderimizi ne kadar sevdiğimizi ispatlamış oluruz.

**Türk Halkının
Bağımsızlık ve Çağdaşlık
Mücadelesinde Önderlik
Yapan Atatürk'ü
Ölümünün 66. Yılında
Saygıyla Anıyoruz.**

KARADENİZ BÖLGESİNDE ORGANİK TARIMIN ÖNEMİ

Yasemin İzgi SARAÇ
Ziraat Mühendisi

Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Samsun

1. Giriş

FAO kaynaklarına göre günümüzde 6 milyar dolayında olan dünya nüfusunun 2020 yılında 10 milyar, 2050 yılında ise 14 milyarı geçeceği ifade edilmektedir (2). Hızla artan nüfusu gereği gibi besleyebilmek için kalite unsurlarına bakılmaksızın verimin artırılması hedeflenmiştir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte ilaç ve gübre sanayisinin ve makineli tarımın ilerlemesi hedefe ulaşmayı kolaylaştırmıştır. Tarımda meydana gelen bu gelişmelerin insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin hissedilmesi, doğal dengenin bozulması, tüketicilerin gıda güvenilirliğine olan duyarlılıkları yeni bir tarım şekline olan ihtiyacı artırmıştır. Bunun sonucunda Almanca ve Kuzey Avrupa dillerinde “Ekolojik Tarım” Fransızca ve İtalyanca’da “Biyolojik Tarım” İngilizce’de “Organik Tarım” Türkiye’de ise Ekolojik veya Organik Tarım adıyla anılan yeni bir tarım sistemi ortaya çıkmıştır (5).

Organik tarım, ekolojik sistemde hatalı uygulamalar sonucu kaybolan doğal dengeyi yeniden kurmaya yönelik, insana ve çevreye dost üretim sistemlerini içeren, esas itibariyle sentetik pestisitler ve gübrelerin kullanımını yasaklayan, toprağın korunması ve kuvvetlendirilmesini, bitkilerin direncinin artırılmasını, organik ve yeşil gübreleme, ürün rotasyonu uygulanmasını tavsiye eden, bunların kapalı bir sistemde oluşturulmasını talep eden, üretimde miktar artışını değil ürün kalitesinin yükselmesini amaçlayan üretim şeklidir (Anonymous, 2002).

Neden Organik Tarım

- Sağlıklı ve besin kalitesi yüksek ürün elde etmek
- Gelecek nesilleri korumak,
- Kimyasalların insanlar, çevre ve hayvanlar üzerindeki olumsuz etkilerinden korunmak,
- Toprak verimliliğini organik koşulları göz önüne alarak doğal yollarla uzun dönem için sağlamak,
- Toprak ve gen kaynaklı erozyonu önlemek,
- Su miktar ve kalitesini korumak,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmak ve enerji tasarrufu yapmak, . Üreticilerin ve

tarımsal işletmelerde çalışan insanların sağlığını korumak,

- Küçük çiftçilerin güvenliğini, üretim döngüsü veya gelir düzeylerini arttırmak sağlamak,
- Ekonomiyi desteklemek, (8)

İnsan sağlığı için gerekli olan besin maddelerinin büyük bir çoğunluğunu bitkisel kaynaklardan temin edilmektedir. Bu ürünlerin organik olarak alınması vücudun doğal besin almış olmasının yanında gerekli besin maddelerini de almış olacaktır.

		P	K	Ca	Fe	Na
Domates	Organik	0.35	148.3	23.0	1938.0	6.5
	Klasik	0.16	58.8	4.5	1.0	0.0
Marul	Organik	0.43	176.5	71.0	516.0	12.2
	Klasik	0.22	53.7	16.0	9.0	0.0
Ispanak	Organik	0.52	237.0	96.0	1584.0	69.5
	Klasik	0.27	84.6	47.5	49.0	0.0
Lahana	Organik	0.38	148.3	60.0	94.0	20.4
	Klasik	0.18	33.7	17.5	20.0	0.8

Tabloda görüldüğü gibi (Baer, 2001) insan beslenmesinde yapı taşı olarak kullanılan mineral maddelerin oranı organik tarımda normal tarıma göre iki katından fazladır. Aynı zamanda normal tarımda bitkiler yoluyla insan vücuduna girerek zarar yapan kimyasal ilaçlar, hormonlar vb vücuda alınmadığı düşünülürse insan beslenmesinde ki önemi açıklık kazanacaktır.

2. DÜNYADA ORGANİK TARIM

Dünya’ da 2003 yılı itibariyle toplam organik tarım alanlarının (23 milyon hektar) yarısına yakını (%46.3) Okyanusya kıtasında bulunmaktadır. Bunu sırasıyla, %22.6 ile Avrupa kıtası ve %20.8 ile Latin Amerika kıtası izlemektedir. Organik tarım alanlarının toplam tarım alanları içindeki payı Avrupa da %2, Kuzey Amerika da %0.25 düzeyinde bulunmaktadır. Avustralya 10.5 milyon hektarlık organik tarım alanı ile Dünyada ilk sırada yer alırken, bunu Arjantin 3.19 milyon hektar, İtalya 1.23 milyon hektar ve Amerika Birleşik Devletleri 950 bin hektarlık alan ile izlemektedir. Türkiye 57 bin hektarlık organik tarım alanı ile Dünya da 30’uncu sırada yer almaktadır.

Organik tarım alanlarının toplam tarım alanları içindeki pay açısından, %11.39 ile Avustralya, %9.7 ile İsviçre ve %7.94 ile İtalya önde gelen ülkelerdir. Bu oran Amerika Birleşik Devletleri için %0.23 ve Türkiye için ise %0.14’tür.

Amerika Birleşik Devletleri’nde organik tarım alanları 1992 yılında yaklaşık 417 bin

hektardan 2003 yılında 950 bin hektara ulaşmıştır. Avrupa Birliğinde (15 ülke) organik tarım alanları 1985 yılında 100 bin hektarlık düzeyinden, 2003 yılında yaklaşık 5 milyon hektara yükselmiştir. Türkiye’de 1990 yılında yaklaşık olarak 1037 hektar olan organik tarım alanları 2003 yılı itibariyle 57 bin hektara ulaşmıştır. Dünyadaki sertifikalı organik tarım işletmeleri sayısı 2003 yılı itibariyle 398.804 adettir. Bu işletmelerin; %44.1’i Avrupa’da, %15.1’i Asya’da, %19’u Latin Amerika’da ve %11.3’de Kuzey Amerika’dadır. Ülkelere göre 2003 yılı itibariyle organik tarım işletmeleri (4):

İtalya	56.440 işletme
Endonezya	45.000 işletme
Mexico	34.862 işletme
Uganda	28.200 işletme
Peru	19.685 işletme
Türkiye	18.385 işletme
Avusturya	18.292 işletme
İspanya	15.607 işletme
Almanya	14.703 işletme
ABD	6.949 işletme

Dünya Organik Gıda ve İçecekler Piyasası (4)

Piyasalar	Satış gelirleri (milyon Dolar)	Toplam Gıda Satışları İçindeki Pay (%)
Almanya	2.800-3.100	1.7-2.2
İngiltere	1.550-1.750	1.5-2.0
İtalya	1.250-1.400	1.0-1.5
Fransa	1.200- 1.300	1.0-1.5
İsviçre	725-775	3.2-3.7
Hollanda	425-475	1.0-1.5
İsveç	350-400	1.5-2.0
Danimarka	325-375	2.2-2.7
Avusturya	325-375	2.0-2.5
Belçika	200-250	1.0-1.5
İrlanda	40-50	0.5
Diğer Avrupa	750-850	-
Avrupa Top	10.000-11.000	-
Amerika	11.000-13.000	-
Kanada	850-1.000	1.5
Japonya	340-450	0.5
Okyanusya	75-100	0.5
Toplam	23.000-25.000	-

3. TÜRKİYEDE ORGANİK TARIM

Dünyada Organik tarıma yaklaşımlar profesyonellik seviyesine ulaşırken, ülkemizde ise organik tarımla ilgili olarak yapılan üretimler

tamamen dışardan gelen talepler doğrultusunda şekillenmektedir.

Toprak yapısı olarak ülkemiz organik tarıma oldukça uygundur. Polikültür tarımın yapıldığı Ege ve Akdeniz bölgeleri dışında kalan alanlarda herbisit kullanımının az olması organik tarımı kolaylaştırmaktadır. Türkiye’nin ilaç tüketimi diğer ülkelerle karşılaştırılacak olursa, Fransa ve Almanya’da 9, İtalya’da 13, Hollanda’da 35, Yunanistan’da 12, Belçika’da 21, ABD’de 15, İsviçre’de ve Japonya’da 17 kat daha fazla ilaç tüketilmektedir (7). Ülkemizin yüksek dağ köylerinde hava şartlarının uygun olması neden ile bitkilerde hastalık görülmemesi, tarım ilaçlarının pahalı olması sebebiyle kullanılmaması buradaki çiftçilerin organik ürüne çok yakın ürünler elde ettiklerini göstermektedir. Çiftçilere sertifika sağlanarak bu potansiyelden yararlanma yoluna gidilebilirse göçün önüne geçilir ve ekonomik gelir sağlana bilinir.

Ülkemizde Yıllara Göre Organik Ürün Üretimi (6)

Yıllar	Ürün Sayısı	Çiftçi sayısı	Üretim Alanı (ha)	Üretim Miktarı
1996	26	1.947	6.789	10.304
1997	53	7.414	15.906	47.612
1998	67	8.198	24.042	99.300
1999	92	12.275	46.523	168.306
2000	95	18.385	59.985	237.210
2001	98	15.795	111.324	280.328
2002	-	17.000	120.000	300.000

Ülkemizde yıllara göre ürün sayısı, çiftçi sayısı, üretim alanı ve üretim miktarında doğrusal bir artış olduğu görülmektedir. Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında bu artışın yeterli olmadığı,

organik tarımla ilgili olarak çok ciddi adımlar atmamızın gerekliliği, çiftçi düzeyinde ortaya çıkabilecek sorunların çözümünün aciliyeti karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde çiftçi için organik tarımı cazip hale getirecek bir uygulama bulunmamaktadır. Üreticimiz ihracata yönelik pazarlama firması ile anlaşma yaparak sözleşmeli üretim gerçekleştirmektedir. Diğer ülkelerde olduğu gibi Ülkemizde de organik tarıma geçen üreticiye gerekli finansal yardım yapılarak özendirici hale getirilmelidir.

4. BÖLGEMİZDE ORGANİK TARIM

Karadeniz bölgesinde 2828 adet çiftçi 8 bitki türünde 3883.8 ha alanda yaklaşık 4970.7 ton organik ürün elde etmektedir. Organik tarımı yapılan ürünler fındık, elma, çay, armut, erik, kestane, vişne ve yabani elmadır. Ülkemiz genelindeki üretim durumuna göre bölgemiz oldukça geridedir. Bölgemizde üretilen ürünlerin çoğu yarı organik sayılabilir. Çünkü bölgenin yer şekilleri ve arazinin çok parçalı olması yoğun girdi kullanımına engeldir. Tablomuzda da görüldüğü üzere Bölgemizde illere göre dekara kullanılan gübre miktarı azdır (3). Sonuç itibarıyla bölgemiz elinde bulunan imkanlardan faydalanmamakta ve üreticiler bu konuda kendi haline bırakılmaktadır.

İller	Toplam tarım alanı (ha)	Gübre kullanımı (kg/da)
Samsun	400.283	5.94
Amasya	231.022	5.29
Tokat	321.614	4.99
Trabzon	109.350	5.66
Ordu	250.421	4.95
Sinop	114.663	2.64
Rize	54.978	16.08
Artvin	31.482	4.48
Kastamonu	213.107	3.39
Giresun	160.234	4.82
Gümüşhane	105.382	0.95
Zonguldak	96.247	2.93
Bayburt	90.989	1.46
Bartın	54.373	2.40
Karabük	67.373	3.28
Toplam	2.302.110	4.67
Türkiye Toplamı	26.801.182	4.10
% Payı	8.59	

SONUÇ

Türkiye'de organik olarak üretilip Türk

tüketicisinin hizmetine sunulan organik ürün yok denecek kadar azdır. Üretim tamamen İhracatçı firmalarla yapılan sözleşmelerle şekillenmektedir. Sertifikalandırma işlemi pahalıya mal olmakta, ürün fiyatı paralel olarak yükselmektedir. Organik ürünlerin yurt içinde tüketilebilmesi finansal desteği gerekli kılmaktadır. Bunun yanında araştırmacı ile üreticiler arasında iletişimin sağlanarak organik ürünlerin yararları konusunda toplumun bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Ülkemizde organik ürünlerden elde edilen toplam satış geliri 22 milyon dolar olup, dünya organik tarım piyasası içinde ihmal edilebilecek bir düzeydedir. ABD'nin üretmediği organik ürünleri almak istemesi önemli ihracat imkanı sağlamaktadır. Ürünlerin her çeşidinin yetiştirildiği ülkemizde gerekli çalışmaların yapılması sağlanmalıdır.

Karadeniz Bölgesi sahip olduğu ekolojik çeşitlilik ve gübre kullanımının azlığı nedeni ile organik tarım için çok önemli bir potansiyele sahiptir. Bölgemizde organik ürüne geçişte bazı problemlerin çözümü gerekmektedir. Bunların başında sertifikalandırma ile ilgili sorunların çözümü, zaten yarı organik üretim yapan üreticiye gerekli desteğin sağlanması, organizasyon eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir. Çok parçalı arazilerde karşımıza sorun olarak çıkmaktadır. İyi bir yayım çalışması yapılarak üreticilerin yönlendirilmesi gerekmektedir. Bölgemizde organik tarımın gelişmesi; tarımla uğraşanların refah seviyesinin yükselmesi, göçün önüne geçilmesi, önemli oranda döviz girdisi sağlanması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- (1) Aksoy,U.,1999. Dünyada ve Türkiye'de Ekolojik Tarım .Türkiye I. Ekolojik Tarım Sempozyumu .21-23 Haziran Konak/İzmir.
- (2) Er, C., 2003. Organik Tarım Bir Lüks müdür?.Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla bitkileri Bölümü.S:1/6 Ankara.
- (3) Albayrak, S.,2002. Organik Tarım ve Karadeniz Bölgesindeki Geleceği KTAE. Samsun.
- (4) Yıldırım, İ.,Yardımlı, E.,2003. Organik Tarım Ürünlerine Talep Artışı ve Türkiye'nin bu Potansiyelden Yararlanma Olanakları.GAP III. Tarım Kongresi. 485 –488. Şanlıurfa.
- (5) Anonim 2004a. <http://www.ankaratarim.gov.tr>
- (6) Anonim 2004 b <http://www.tarim.gov.tr>
- (7) Anonim <http://www.hasad.com.tr>

ENGİNAR YETİŞTİRİCİLİĞİ (*Cynara scolymus*)

Ümit Ömer KAPLAN

Ziraat Mühendisi

Çınarlık Beldesi Tarım Danışmanı

1. Giriş

Her yıl haziran temmuz ayları arasında mavi- mor renkli çiçekler açan, 50-150 cm boyunda çok yıllık otsu bir bitki olan enginar gövdesi dik kuvvetli, sert ve boyuna olukludur. Yaprakları sapsız büyük, uzun oval ve parçalıdır. Çiçekleri üst yaprakların koltuğundan çıkar. Uzun sapların ucunda meyveleri büyük başçıklar halinde topaklaşır. Çiçek tablası etlidir. Yenilen kısmı da etli olan çiçek tablasıdır.

Sofradaki Yeri : Karaciğere tek dost bitki olarak tüm dünyada tanınan enginarın kolesterol, şeker ve kalp hastalıklarına karşı yararı fazlaca bilinmektedir. Halk arasında zeytinyağlı yemeği başta olmak üzere dolması, kavurması, haşlaması sıkça yapılmaktadır. Sanayide ise konservesi yapıp yurt dışı ve yurt içine satışa sunulmaktadır.

Enginar Yetiştiriciliğinin Amacı

1. Çok yıllık bitki olan enginarı bölge üreticisine tanıtmak.
2. Çarşamba ovasında fındığa alternatif bir ürün sunmak, düz ovadaki fındık dikili alanların azaltulmasını sağlamak.
3. Pazarlama sorunu olmayan bir ürün ile üreticiyi tanıştırmak.
4. Bölge üreticisinin çok yıllık ürünlere olan ilgisini çok yıllık enginar ile karşılamak.
5. Enginar üreticileri birliği kurarak "üretici birliği" imajı ve avantajlarını üreticiye göstermek.

Samsun'daki Yetiştiriciliğinin Durumu :

Bölgemizde enginarın yetiştiriciliği üreticilerimiz tarafından tanınmıyor. Bölgesel yemek kültürümüzde enginar yemek çeşitleri yer almıyor. Bölgemizin tüm ürünlerdeki pazarlama sorunu göz önüne alındığında sözleşmeli tarım modeli ile ürünün yetiştirildiği yerden teslim edilmesi ve ödemesinin üretici hesabına yapılması kaydı ile bu yıl Çınarlık Beldesinde toplam 200 dekarlık bir alanda sözleşmeli tarım modeli ile enginar yetiştiriciliği yapılacaktır.

İklim İsteği :

Enginar ılık iklim sebzesidir. Soğuk ve sıcaktan hoşlanmaz. Sıcaklık -5°C ve daha fazla düştüğünde toprak üstü kısımları kısmen veya tamamen zarar görür, donar. Kuru ve sıcak hava koşullarında baş kısmı iyi gelişmez, yenme değerini kısa sürede kaybeder. Sıcak dönemlerde sulamak sureti ile yetiştirilmesi mümkünse de çabuk kartlaşır, süratle çiçeklenir ve lezzeti çok defa acı olur. Ayrıca hasat dönemi çok kısaldır. Kışları bölgemizde olduğu gibi ılıman geçen yerler enginar tarımı için en uygun alanlardır.

Toprak İsteği :

Enginar derin, humusça zengin iyi drene edilmiş hafif rutubetli topraklarda iyi gelişir ve iyi ürün verir. Bu bakımdan başta tınlı ve ikinci derecede killi, kumlu topraklar enginarın beğendiği topraklardır. Kumlu topraklarda erken ürün alınsa da enginar başları küçük olur. Fazla rutubetli killi topraklarda süratle kök çürüklüğüne yakalanır ve ömrü kısaldır. Bulunduğu yerde iyi şartlar altında 10-15 sene hata daha fazla kalabildiğinden toprakların iyi seçilmesi gereklidir.

Toprak Hazırlığı :

Enginar dikilecek arazi önceden belirlenir ve mümkün olduğunca derin olarak işlenir ve kirizma çekilir. Arkasından tırmık çekilerek tarla temizlenir ve tesviye edilir.

Gübreleme:

Enginar topraktan fazla besin maddesi kaldıran ve toprağı yoran bir sebzedir. Uzun yıllar aynı yerde kaldığı için toprağın verimliliğine dikkat edilmelidir. Yapılan araştırmalara göre uygun toprak şartlarında dikimden önce dekara 4-6 ton iyi yanmış ahır gübresi ile dekara 60-100 kg amonyum sülfat, 35-45 kg (18-46-0) DAP, 30-35 kg potasyum sülfat verildiğinde çok iyi sonuçlar alınmaktadır. Pratik olarak azotlu gübreyi başların teşekküle başladığı dönemlerde 1-2 parti halinde şerbet olarak vermek daha faydalıdır. Enginar yetiştiriciliğinde ilk gübreleme tarlaya yapıldığı halde ikinci yılda

dekara verilecek gübre enginar ocaklarına ayrı ayrı hesaplanarak ocak başına verilmelidir. İkinci sene ise dekara 20-30 kg amonyum sülfat, 15-20 kg DAP, 20-25 kg potasyum sülfat uygulanmalıdır.

Dikim: Enginar dikilecek tarlada sıra arası ve üzeri mesafe 1x1 metre bırakılabildiği gibi genelde 1.25x1.25 metre aralıklı dikim yapılmaktadır. Bu mesafelere göre dekara 1000 adet piç enginar sürgünü hesap edilmektedir. Ocak yerlerinin belirlenmesi için tarlaya dikey ve paralel ipler çekilir. İplerin kesiştiği noktalara ocaklar açılır ve piçler dikilir. Dikim sonbahar ve ilkbaharda yapılabilir. Dikim piç adı verilen kök üzerinde meydana gelen köklü sürgünler ile yapılır. Tohumla üretmede yabancılaşma görüldüğünden dolayı bu tarz üretimi hiçbir zaman tercih edilmemelidir.

Bakım İşleri:

1. Her sonbaharda enginar bitkilerinin boğazları açılarak oluşmuş piçlerden en kuvvetli bir veya iki tanesi bırakılarak diğerleri ayıklanır.
2. Dipleri açılmış ocaklara birer kürek dolusu iyi yanmış ahır gübresi verilmeli ve boğaz doldurulmalıdır.
3. Bu işlemten sonra sıra araları duruma göre belle veya pullukla işlenmelidir.
4. İlkbaharda kök boğazları tekrar açılıp yeniden meydana gelmiş piçler sonbaharda olduğu gibi ayıklanır bir kökte en fazla iki piç sürgün kalacak şekilde ayıklanır.
5. Gelişme döneminde yağışlar yeterli değilse sulama yapılır.
6. Yabani otları ayıklamak için toprağı kabartmak amacı ile birkaç defa çapa yapılır.
7. Erken hasat yapabilmek için ağustos veya eylül ayları içinde "uyandırma suyu" verilmelidir.
8. Her ocağa yine birer kürek yanmış ahır gübresi verilmeli ve sonbaharda yapıldığı gibi tekrar boğaz doldurularak sıra araları işlenmeli.
9. Sonbahara doğru hasat edilmiş başlardan arda kalan kurumuş saplar zemine yakın yerden (çok fazla dipten olmamak kaydı ile) dipten kesilir.
10. İlkbaharda hasattan sonra ocaklara yapılan temizlik işerinden sonra bir defa daha sulanmalıdır.

Hasat ve Verim: Enginarlıklarda hasat birinci sene içerisinde az miktarda olmak üzere

başlanabilse de, normal hasat ikinci yaşımdan itibaren olur. Hasat başların en çok normal iriliğini aldığı esnada yapılmalıdır. Bu dönem enginar başlarını meydana getiren etli yapraklarının henüz açılmaya başladıkları zamandır. Pratik olarak sabahları başın bulunduğu saplar 15-20 cm. uzunluğunda kesilerek yapılır. Bölgemizde yetiştiriciliğini gerek sofralık gerekse konservelik olarak en çok tercih edilen çeşit olarak yapacağımız Bayrampaşa enginarının ilk hasadı, mayıs ayının 15 ila 20'sinden sonra olacaktır. Hasat 45-50 gün sürmektedir. Enginar tarlasına hasat yapılmak üzere üç günde bir girilip başlar kesilmektedir.

Üretim Gelirleri : Enginar çok yıllık bir bitki olup 15 yıl boyunca dahi her yıl hizmetleri aksatılmadığında yüksek verim alınabilmektedir. Enginar birinci yıl daha az ama ikinci yıldan sonra asıl yüksek verimlere ulaşmasına rağmen yine de ilk yıl her bir enginar kökünden 5 adet baş alınabilmektedir. Enginarın değerlendirilmesi üretilen baş sayısına göredir ve üretici nezdinde her bir baş 1.500.000-2.000.000 TL arasında alıcı bulurken sebze haline toptan satışı en düşük 700.000 TL' dendir.

YENİ TRAFİK YASASINDA TRAKTÖR SÜRÜCÜLERİNİN DURUMU NE OLMALIDIR

Erdem BAŞ

Makine Teknikeri

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Türkiye’de sürücü eğitimlerinde Trafik ve Çevre Bilgisi- Motor ve Araç Tekniği- İlk Yardım ve Direksiyon Eğitimi verilmektedir. Bu eğitimdeki amaç trafik kazalarını asgariye indirmektir. F sınıfı Sürücü Kurslarını da ağırlıklı olarak Tarım İl Müdürlükleri açmakta ve aynı eğitimden geçenlere traktör kullanmak amacı ile ‘F Sınıfı Sürücü Belgesi’ verilmektedir. Bu kurslarda ayrıca traktöre bağlanan pulluk, tırmık, kepçe, pülverizatör, kültivatör vb tarım ekipmanlarının nasıl bağlandığı, kullanıldığı detaylı bir şekilde gösterilmektedir. Bugünkü Trafik yasasına göre B-C-D-E sınıfı sürücü belgesi sahipleri F sınıfına giren aracı yani Traktörü kullanabiliyorlar, oysa yukarıda bahsedildiği gibi traktör bir trafik aracı değil bir TARIM aracıdır. 2918 Sayılı Karayolu Trafik Kanununda Traktörün tanımı “Belirli şartlarda römork ve yarı römork çekebilen, ancak ticari amaçla kullanılmayan bir TARIM aracıdır” şeklindedir. Dolayısı ile traktörlerimizi çoğunlukla bir iş makinesi olarak kullanmaktayız.

Traktörlerden dolayı oluşan kazalar **Trafik ve İş Kazası** olarak iki şekilde meydana gelir. Traktörün tarlaya giderken karayolu üzerinde hareket halindeyken devrilmesi **Trafik Kazası**, tarlada sürüm esnasında devrilmesi **İş Kazası** olarak değerlendirilir. Traktör kazalarında en fazla can kaybı devrilme sonucu meydana gelen kazalardır. Devrilme öyle hızlı gerçekleşir ki buna reaksiyon vermek ve bu zaman içerisinde traktörden atlamak mümkün olmaz. Arkaya doğru devrilme 1,5-2 saniye, yana devrilmede 1 saniye kadar zaman içinde oluşabilir.

Traktörle römork çekerken çeki okunun traktöre sağlam şekilde bağlanması ve yere paralel olması, römork kullanırken yokuş çıkış ve inişlerde aynı küçük vitesle inip çıkılması gibi önlemler almalıyız. Traktörle gübre atma makinesi, pülverizatör, tırmık vs. kullanırken yapılan işin çeşidine göre istenilen konuma getirilmeli, aksi halde hidrolik sistem zarar görür. Kuyruk mili ile çalışan aletlerde kuyruk mili devri yaklaşık 540 devir/dk.ya getirilmeli, arıza anında mutlaka kuyruk mili durdurulmalıdır. Kasnak ile çalışırken kasnağa verebileceği güçten fazla güç isteyen ekipman takılmamalı, kayış kasnak ile ekipman arasında düz bir şekilde ayarlanır. Traktörlerde patinajı azaltmak için; önüne ve arkasına ağırlık takılır, arka tekerlekler gerektiğinde su doldurulur, tarlada ise tekerleklerin havası azaltılır. İşte bütün bu sebeplerden dolayı bir traktör sürücüsü aracı iyi tanımalı, tedbirlerini ona göre almalı. B-C-D-E sınıfı sürücü belgesi olanlar traktörü ne kadar tanıyıp da kazalara karşı önlem alabilirler. Tarım İl Müdürlüklerinde açılan F sınıfı sürücü kurslarında traktör ve ekipmanların kullanılması en geniş şekilde anlatılmaktadır.

Bilindiği gibi iş makinelerinden traktör gibi bir tarım aracı olan Biçerdöverleri kullanmak için B-C-D-E-F sınıfı sürücü belgesi olanlar Biçerdöver Operatör Belgesi almak zorundalar, hatta herhangi bir sürücü belgesi olmayanlar da Biçerdöver Operatör Belgesi alarak biçerdöverle çalışabiliyorlar. İşte bütün bu sebeplerden dolayı **Traktörlerde Biçerdöverler gibi iş makinesi olarak değerlendirilip**, Tarım İl Müdürlüklerinde 5-10 günlük eğitimin sonunda Milli Eğitim temsilcisinin de katılacağı sınav sonucunda başarılı olanlara Operatör Belgesi verildikten sonra traktörünü kullanabilmeli, sayıları oldukça fazla olan köylerdeki ehliyetsiz sürücülerin trafiğe çıkmadan kendi işinde römork ve ekipmanlarını kazasız kullanmaları sağlanmalıdır. Bu sürücüler trafiğe çıkacaklarsa biçerdöverlerde olduğu gibi F sınıfı veya B-C-D-E sınıfı sürücü belgesi almaları istenmelidir.

TANE VERİMİ YÜKSEK MISIR ÇEŞİTLERİ SİLAJ İÇİN EN UYGUN ÇEŞİTLER MİDİR

Dr. Ahmet ÖZ

Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü

Ülkemizde hayvancılık büyük oranda meraya dayanmaktadır. Ancak meraların yıllardır tek yönlü ve yanlış kullanımı sonucunda bu alanlar verimliliklerini büyük ölçüde kaybetmiş ve hayvanlar yem değeri düşük kaynaklarla beslenmek zorunda kalmışlardır. Hayvansal üretimi arttırmak için hayvan beslemenin kaliteli yemlerle yapılması gereklidir. Bunun için tarla tarım sistemleri içinde yem bitkileri ekilişi ve üretimini arttırmak zorundayız. Son yıllarda hayvancılık potansiyeli yüksek olan yörelerde silajlık mısır ekilişi ve üretimi, birinci ve ikinci ürün olarak hızla artış göstermektedir. Özellikle sulama olanağı olan yerlerde mısırın birinci veya ikinci ürün silajlık olarak ekim sisteminde yer alması, kaliteli kaba yem gereksiniminin giderilmesinde çok önemli bir kaynak oluşturacaktır (İptaş ve ark, 2002).

Ülkemizde yaklaşık olarak 550.000 ha alanda mısır tarımı yapılmaktadır. Ancak, silajlık amaçlı mısır yetiştiriciliği tahminen 55.000 ha (% 10) kadardır. Oysa tarım ve hayvancılığı gelişmiş olan ülkelerde mısırın silajlık olarak ekilişi ve üretimi oldukça yaygındır (Argillier ve ark., 2000). Mısır, birim alan veriminin yüksekliği, silaj yapımına uygunluğu, besleme değeri ve lezzetliliği gibi özelliklerinden dolayı çok değerli bir bitkidir. Silajlık mısırdaki verim ve kaliteyi iklim, genotip, bitki sıklığı, hasat dönemi gibi bir çok faktör etkilemektedir (Cusicanqui ve Lauer, 1999).

Silajlık mısırın verim ve kalitesinde, toplam bitkinin yaklaşık yarısını tane oluşturduğundan, silajlık mısırın verim ve kalitesi yalnızca tane üretimine bağlıymış gibi gösterilmiş ve silajlık mısır üreticilerine tanenin yüksek oranda sindirilmesinden dolayı tane verimi yüksek çeşitler önerilmiştir (Vattikonda ve Hunter, 1983). Tane verimi yüksek çeşitlerin birim alandan sağladıkları silaj veriminin de yüksek olması bu görüşü desteklemiştir. Bu nedenle, bütün çalışmalar tane mısır üretimini geliştirmeye odaklanmıştır. Ancak, son yıllarda yapılan bir çok çalışmada silajlık mısırın verim ve kalite ölçütleri bakımından farklı yaklaşımlar ortaya konulmuştur. İslahçılar ve hayvan besleme uzmanları, silajlık olarak tane amaçlı geliştirilmiş bir mısır çeşidinin değil, silaj amaçlı geliştirilmiş bir çeşidin silajlık olarak

üretilmesi gerektiğini ortaya koymuşlardır (Wolf ve ark, 1993; Argillier ve ark, 2000).

Silajlık bir çeşidin nasıl olması gerektiği konusu ilk kez Gunn (1975) tarafından EUCARPIA toplantılarında gündeme getirilmiştir. Bu soruya her ülke ve tarım sistemi için net bir cevap vermek oldukça zordur. Hunter ve ark (1977)'nin araştırmalarına göre, yüksek bir kuru madde üretimi için uzun bir foto-periyot (10-20 saat) ve sıcaklığın 20-30°C olması gerektiği bildirilmektedir. Aynı zamanda genotiplerin foto-periyoda ve sıcaklığa tepkileri de oldukça değişkendir. Düşük ışık yoğunluğu ve serin iklim şartlarında stover (sap+yaprak) kalite özellikleri, lignin içeriği ve invitrodaki sindirilebilirlik daha yüksek olmaktadır. Yemlik/silajlık mısır çeşit seçiminde yalnız tane verimi değil, aynı zamanda yem kalite özelliklerinin de birlikte düşünülmesi gereklidir. *İdeal bir silajlık mısırın, yüksek enerjili verim üretebilen ve ruminantlar tarafından büyük bir kısmı yenilebilen bir özelliğe sahip olması gerektiği bildirilmektedir* (Pinter, 1986). Bazı araştırmacılar tane üretim amacına uygun olan bir çeşidin, yemlik amacına da uygun olacağı anlamına gelmeyeceğini bildirmişlerdir. Vattikonda ve Hunter (1983), Kanada'da (Ontaria eyaleti) yapmış olduğu bir çalışmada tane verimi yüksek olan çeşitler ile silajlık çeşitler arasındaki ilişkinin çok zayıf olduğunu ($r^2=0.23$ ve 0.25) ve uygun bir üretim için tane ve silaj tiplerinin farklı amaçlar için yetiştirilmesi gerektiğini ortaya koymuşlardır. Yemlik/silajlık mısırın sindirilebilirliği hem tane oranı, hem de stoverin (yaprak+sap) sindirilebilirliği tarafından etkilenmektedir. Silajlık mısırın yem kalitesini geliştirmek için yapılan ıslah çalışmalarında, son yıllarda stover kompozisyonu ve sindirilebilirliği üzerinde durulmaktadır. Stoverdaki lignin, ADF (Asit Detergent Fiber) ve NDF (Nötral Asit Detergent Fiber) özellikleri bakımından mısır çeşitleri arasında çok geniş bir varyasyon vardır. Hunt ve ark. (1992), altı ticari

mısır çeşidinin besin değerindeki değişimleri incelemiş ve çeşitler arasında stover ve tüm bitki kompozisyonları bakımından önemli farklılıkların görüldüğünü bildirmektedir. Bu nedenle, silajlık çeşit geliştirmede seleksiyon kriteri olarak tüm bitkideki tane oranı (hasat indeksi), stover kompozisyonu ve sindirilebilirliği üzerinde durulması gereklidir. *Bütün bu tartışmalar sonucunda tane amaçlı ıslah edilmiş her çeşidin silaj için de en uygun çeşit olmadığı sonucu çıkarılmaktadır. Bunu belirlemek için bir çeşidin silaj kalitesinin araştırılması gerekmektedir. Bunun için silaja uygun çeşitlerin ıslah edilmesi gerekmektedir.* Bu amaç için gelişmiş ülkelerde yapılmış bir çok çalışma mevcuttur. Ülkemizde kaliteli silajlık mısır ıslahı çalışmalarına ise yeni yeni başlanmaktadır. Bu tür çalışmalar sonuçlandırıldığında, uygun silajlık mısır çeşitleri ıslah edildiğinde, ülkemiz hayvancılığına katkısı olacağı muhakkaktır.

Kaynaklar

- Argillier, O., V.Mechin, ve Y.Barriere., 2000. Inbred Line Evaluation and Breeding for Digestibility-Related Traits in Forage Maize. *Crop Sci.* 40:1596-1600.
- Cusicanqui, J.A. ve J.G. Lauer, 1999. Plant density and hybrid influence on corn forage yield and quality. *Agron. J.* 91:911-915.
- Hunt, C.W., W.Kezar, ve R.Vinande, 1992. Yield, chemical composition, and ruminal fermentability of corn whole-plant, ear, and stover as affected by hybrid. *J. Prod. Agric.* 5:286-290.
- Hunter, R.B., M.Tollenaar ve C.M.Brener, 1977. Effects of photoperiod and temperature on vegetative and reproductive growth of amaze hybrid. *Canadian J. Plant Sci.* 57:1127-1133.
- İptaş, S., A.Öz ve A.Boz. 2002. Tokat-Kazova koşullarında ikinci ürün silajlık mısır yetiştirme olanakları. *Ankara Üniv. Ziraat Fakültesi, Tarım Bilimleri Dergisi*, 8(3), 185-191.
- Pinter, L. 1986. Ideal type of forage maize hybrid (*Zea mays* L.). p. 123-130. In:O. Dolstra and P. Miedema (ed.) *Breeding of silage maize. Proc. 13th congress on the maize and sorghum section of EUCARPIA, Wageningen, The Netherlands, 9-12 Sept. 1985.* PUDOC, Wageningen, The Netherlands.
- Vattikonda, M.R. ve R.B.Hunter, 1983. Comparison of grain yield and whole-plant silage production of recommended corn hybrids. *Can. J. Plant Sci.* 63:601-609.
- Wolf, D.P. Coors, J.G. Albrecht, K.A. Undersander, D.J. ve Carter, P.R. 1993. Forage quality maize genotypes selected for extreme fiber concentrations. *Crop Sci.* 33:1353-1359.

YEM BİTKİLERİ DESTEKLEME MÜRACAATLARI

Nuray YILMAZ

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Ülkemiz çiftçilerinin hayvan beslemede büyük problemi olan kaliteli kaba yem açığını kapatmak amacıyla 2000 yılından bu yana uygulanmakta olan Yem Bitkileri Üretimini Destekleme Projesi devam etmektedir.

İlimiz çiftçilerinin de yoğun ilgi gösterdiği proje çerçevesinde 2001 yılında il genelinde 80.764 da alanda, 2002 yılında 109.612 da alanda , 2003 yılında 139.629 da alanda yem bitkisi ekilişi desteklemeden faydalanmıştır. Desteklemeden faydalanan ekilişin önemli bir oranını tek yıllık yem bitkilerinden olan fiğ ve silajlık mısır ekilişi oluşturmaktadır.

2004 yılı güzlük fiğ, yonca, korunga ekilişleri için müracaatlar **1 Ekim 2004** tarihi itibari ile başlamıştır. Müracaatlar **31 Aralık 2004** tarihine kadar İl Müdürlüğümüz Destekleme Şubesinde görevli elemanlar tarafından alınacaktır.

Müracaat edecek çiftçilerimizin yem bitkisi ekilişi yaptıkları parsellerin **ÇKS**'ne kayıtlı olması (Doğrudan Gelir Desteğinden faydalanmaları) ve her üreticimizin **5 da** alanın üzerinde ekiliş yapması gerekmektedir.

Yem bitkileri desteklemesi için müracaat edecek çiftçilerimizin **2004 yılı Çiftçi Belgesinin ve Vergi Kartlarının Fotokopisi, ekiliş yaptıkları parsellerin Tapu dairesinden onaylı fotokopileri, T.C. Kimlik Numaralarını gösterir belge ve 5.900.000 TL'lık Damga Pulu ile şahsen müracaatları** gerekmektedir.

*Mübarek
Ramazan
Bayramınız
Kutlu Olsun*

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

ALAÇAM, TERME VE ASARCIKTA BAV TOPLANTILARI YAPILDI

İlimizde yürütülen tarımsal faaliyetlerin değerlendirilmesi ve ilçeler arasında bilgi alışverişinin sağlanması amacıyla tüm ilçe müdürlüklerinin katılımıyla iki ayda bir düzenlenen BAV toplantılarının beşincisi Alaçam, Terme ve Asarcık ilçelerinde gerçekleştirildi. Toplantılarda özellikle Tarım Danışmanlarının konumu ve sorunları, Buğday yetiştiriciliğinin durumu ve sorunları ile sertifikalı tohumluk kullanımı ele alındı. Konular çözüm arama yönünde tartışılarak hazırlanan rapor ise ilgili yerlere iletilmiştir.

ZİRAİ MÜCADELE İLAÇ BAYİLERİNE BARKOT UYGULAMASI EĞİTİMİ VERİLDİ

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Zirai Mücadele ilaçlarında 01.01.2004 tarihinden itibaren barkot uygulaması başlatmıştır. Bu uygulamanın devamı olan toptan ve perakende zirai ilaç bayilerinin satışlarının kontrolü için bayiler bilgisayar sistemine geçirilmiş ve satışlar bilgisayarla Satış yapma sistemi ile yapılmaya başlanmıştır. Bu yeni sistemin doğru yürütebilmesi için Merkezde İl Müdürlüğümüz toplantı salonu, Çarşamba, Bafra ve Havza'da zirai ilaç bayilerine yönelik barkot uygulaması konusunda eğitim toplantıları düzenlenmiştir.

EV EKONOMİSİ ÇALIŞMALARI DEVAM EDİYOR

Ev Ekonomisi Teknisyenlerince yürütülmekte olan gıda muhafaza çalışmalarında bu kez Hacı İsmail köyünde yaş tarhana yapımı tatbiki olarak çiftçi kadınlara gösterilerek, tarhananın besleyici değeri hakkında bilgiler verilmiştir. Bu çalışmalar diğer köylerde de devam edecektir.

Köprüleri atma, aynı nehri kaç kez daha geçmek zorunda kalacağına şaşacaksın.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

CARİ TARIM İSTATİSTİKLERİ KONUSUNDA TOPLANTI YAPILDI

DİE ile Tarım İl ve İlçe teşkilatlarında Cari Tarım İstatistikleri konusunda toplantılar düzenlendi. Müdürlüğümüzdeki toplantıya Proje İstatistik Şube Müdürü Cezmi ÖZDEMİR, İlçe Tarım Müdürleri, ilgili teknik elemanlar ile birlikte DİE Samsun Bölge Müdür Yardımcısı Serpil AKSOY, DİE Uzmanı Gülnihal AKTAŞ katılmışlardır. Toplantıda; Avrupa Birliği normlarına uygun tutarlı ve karşılaştırılabilir veriler elde etmek için tüm tarım istatistiklerini kapsayan çalışmalar ile mevcut cari tarım yöntemlerinin geliştirilmesi, veri derleme ve değerlendirme aşamasındaki sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik çözüm önerileri hakkında bilgi alış verişinde bulunulmuştur.

TAVUK YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ KURULMASIYLA İLGİLİ TOPLANTI YAPILDI

İlimizde tavuk yetiştiricileri birliği kurulması yönünde yapılabilecek çalışmalar ve izlenecek prosedür hakkında görüş alışverişinde bulunmak üzere İl Müdürlüğümüz toplantı salonunda bir toplantı yapılmıştır. Toplantıya Tarım İl Müdürlüğü teknik elemanlarının yanı sıra Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat ve Veteriner Fakültesinden öğretim üyeleri ile ilimizde faaliyet gösteren tavuk yetiştiricileri katılmışlardır. Tavukçuluk sektörünün mevcut sorunlarının çözümü ve yetiştiricilerin örgütlenmesinin önemine dikkat çekilen toplantıda tavuk yetiştiricileri birliğinin, yetiştiricilere sağlayacağı faydalar ve birliğin kuruluş amacı hakkında bilgiler verilmiştir.

BURTARIM 2004 FUARINA TEKNİK GEZİ

Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Desteği ile 06-10 Ekim 2004 tarihleri arasında Tüyap Bursa Uluslararası Fuar ve Kongre Merkezinde; "*Bur Tarım 2004*" Bursa 2. Tarım, Hayvancılık ve Fidancılık ile Bursa Tavukçuluk Fuarı düzenlenmiştir. Bu çerçevede; İl ve İlçe Müdürlüklerimizde görev yapan teknik elemanların ve çiftçilerin, tarım sektöründeki teknolojik gelişmeler konusunda bilgilendirilmeleri ve eğitimleri amacıyla Tarım Fuarına ve Karacabey ilçesinde bulunan Süttaş Tesislerine bir teknik gezi yapılmıştır.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

SAMSUN'DA ORGANİK TARIM EĞİTİMİ DÜZENLENDİ

Bakanlığımızca uygulanmakta olan “Ekolojik Tarımın Yaygınlaştırılması ve Kontrolü Projesi” çerçevesinde Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğünce Bakanlık İl Müdürlüklerinde görev yapan teknik elemanların eğitimi amacıyla 13-17 Eylül 2004 tarihleri arasında DSİ 7. Bölge Müdürlüğü toplantı salonunda “organik tarım” konulu hizmet içi eğitimi düzenlenmiştir. Toplantıya eğitici olarak Prof. Dr. Yılmaz ŞAYAN, Prof. Dr. Ayşe GÜL, Doç. Dr. Ahmet ALTINDIŞLI, Doç. Dr. Serap SOYERGİN’in yanı sıra üniversitelerden ve bakanlığımızdan uzmanlar katılmıştır. 38 ilden 83 teknik elemanın katıldığı toplantıda ülkemizde organik tarım yapılması aşamasında alınması gereken tedbirler ve çalışma koşulları konularında katılımcılar bilgilendirilmiştir.

15. TAYEK TOPLANTISI SİNOP'TA YAPILDI

Samsun, Tokat, Amasya, Sinop ve Kastamonu illerinin ÇEY Şube Müdürlüklerinin Nisan-Temmuz ayları arasında yaptıkları faaliyetlerin değerlendirildiği TAYEK toplantısı Sinop Tarım İl Müdürlüğünde yapıldı. Toplantıya belirtilen illerin ÇEY Şube Müdürleri ile teknik elemanlarının yanında Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü konu uzmanları katılmıştır. Çeşitli tarımsal sorunların tartışıldığı ve çözüm yolları arandığı toplantının Koordinatörü Şahin GİZLENCİ, bu toplantıların yararını vurgulayarak çeşitli tarımsal sorunların çözümü için hazırlanan projelerin tartışılması amacıyla bu toplantıya getirilmesinin yararlı olacağını söyledi.

DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ YENİ HİZMET BÜROSU AÇTI

İlimizde yürütülen hayvancılık faaliyetlerinin daha bilimsel ve kontrollü koşullar altında olmasına olanak tanıyacak olan Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Samsun bürosu hizmete girdi. Daha önce İl Müdürlüğümüz bünyesinde çalışmalarını yürüten Birlik, Kılıçdede Mahallesi'ndeki yeni yerinde bundan sonra hizmetlerine devam edecektir.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

TARIM DANIŞMANLARI ÇALIŞMA ALANLARINDA ZİYARET EDİLDİ

İlimize faaliyet gösteren 16 tarım danışmanı ÇEY Şube Müdürlüğünce yerinde ziyaret edildi. Buldukları yerlerde yoğun faaliyet gösteren tarım danışmanlarının daha etkin olmalarını sağlamak amacıyla karşılaştıkları sorunları yerinde görmek ve çözmek amacıyla yapılan bu ziyaretlerde tarım danışmanlarının buldukları yerlerde başarılı çalışmalara imza attıkları görülmüştür.

ALAÇAM İLÇESİ S.S. HABİLLİ, DOYRAN, ZEYTİN, TAŞKELİK VE YENİKÖY TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFİNE GEBE DÜVE ALIM

Alaçam İlçesi S.S. Habilli, Doyan, Zeytin, Taşkelik ve Yeniköy Tarımsal Kalkınma Kooperatifine, ihtiyacını karşılamak üzere damızlık sığır yetiştiriciliği projesi dahilinde 200 adet, (50 aile x 4 baş/aile) 21-30 aylık yaşlarında, Holstein ırkı ilkine gebe düveler alınmıştır. Hayvan Sağlığı Şube Müdürü Veteriner Hekim Rıfat COŞKUN, ÇEY Şube Müdürlüğünden Ziraat Mühendisi Hasan ÇEBİ ve Kooperatif Başkanı Ahmet ASLAN'dan oluşan seçim ekibi yurdun değişik illerinde 25 gün görev yaparak hayvan seçimini tamamlayıp kooperatife teslim etmişlerdir. Her bir düve 2.310.000.000 TL'ye alınmış olup dönüşümler, 2 yıl ödemesiz %9 faizli 7 yıl içerisinde ödemeleri yapılacaktır.

KONTROL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE CİHAN EROĞUL ATANDI

1974 yılında Ağrı ili Hamur ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Hamur'da, Lise öğrenimini Van Ziraat Meslek Lisesinde tamamladı. 1992 yılında Ağrı Tarım İl Müdürlüğü Proje ve İstatistik Şube Müdürlüğünde Ziraat Teknisyeni olarak göreve başladı. 1993-1997 yıllarında Kayseri ili Yeşilhisar İlçe Müdürlüğünde görev yaptı. 1997 yılında Elazığ İl Müdürlüğüne atandı. 2001 yılında Fırat Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesinden mezun oldu. 2004 yılı Nisan ayında Ağrı İlçe Müdürlüğüne Mühendis olarak atandı. Temmuz 2004'te Samsun Tarım İl Müdürlüğüne kontrol Şube Müdürü olarak atandı. Evli ve bir çocuk babasıdır

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

DESTEKLEME ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE RECEP KIRBAŞ ATANDI

1970 yılında Samsun ili Tekkeköy ilçesi Aşağıçinik köyünde doğdu. 1988 yılında Ordu ili Gölköy İlçe Müdürlüğünde Veteriner Sağlık Teknisyeni olarak göreve başladı. 1991 yılında Samsun Tekkeköy Tarım İlçe Müdürlüğüne tayin oldu. 1997 yılında Ondokuzmayıs Üniversitesi ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümünü bitirdi. 1998 yılı Ocak ayında Erzincan Tarım Meslek Lisesine atandı. 1999-2001 yıllarında Müdür Yardımcılığı görevlerini yürüttü. Ağustos 2004 yılında Samsun Tarım İl Müdürlüğü Destekleme Şube Müdürlüğüne atandı. Evli ve 3 çocuk babasıdır.

NAİL KIRMACI İL KONTROL LABORATUVAR MÜDÜR YARDIMCILIĞINA ATANDI

İl Müdürlüğümüzde uzun yıllar bitki koruma şube müdürlüğünde teknik eleman olarak görev yapmakta olan Ziraat Mühendisi Nail KIRMACI, Bakanlığımızın açmış olduğu görevde yükselme sınavını kazanarak Samsun İl Kontrol Laboratuvar Müdürlüğüne Müdür Yardımcısı olarak atanmıştır. İl Müdürlüğü olarak yeni görevinde kendisine başarılar dileriz.

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZDE ARICILIK KURSU AÇILDI

Samsun ilinde arıcılığın yaygınlaşması yanında teknik ve bilimsel anlamda arıcılığın yapılması amacıyla İl Müdürlüğümüz tarafından arıcılık kursu düzenlenmiştir. Eğitim boyunca arı biyolojisi ve teknik arıcılık bilgileri yanında Dünyada ve ülkemizde yapılan arıcılığın karşılaştırmalı olarak incelemesinin de yer aldığı bilgiler verilmiştir. Özellikle polinasyonun önemi ve yeni arı ürünlerinin üretilmesi, pazara sunulması konuları üzerinde durularak çağdaş anlamda arıcılık yapmanın ve tarımda hak edilen yeri almanın yolları üzerinde durulmuş, ülkemizde yeni yeni yapılanmaya başlayan Arı Yetiştiricileri Birliğinin ayakta tutulması ve işlevsel hale getirilmesi konusunda da eğitim çalışması süresince bilgi verilmiştir.

Hayatta bir kez gittiğinde asla geri dönmeyen üç şey: zaman, sözcükler ve fırsattır.

Edelbiyat Közesi

Adnan ÖZBULUT

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

SEBEBİ SENSİN

Kanayan bağrıma şu zalim gurbet
Yarsa bugün elbet sebebi sensin.
Sana açık kollarımı dert hasret
Sarsa bugün elbet sebebi sensin.

Kırlarda çiçekler göllerde kuğu
Gönlümün severken buydu duyduğu
Gözlerimde bitmek bilmez bir buğu
Varsa bugün elbet sebebi sensin.

Kolay mı bir aşkı ansızın yıkmak
Uyar mı Mecnun'a Leyla'dan bıkmak
Kanayan bir kalple sokağa çıkmak
Ar'sa bugün elbet sebebi sensin

Gülen yüzüm sevda türküm meleğim
Yaradan'dan sendin bir tek dileğim
Eller cıvıldarken sensiz yüreğim
Karsa bugün elbet sebebi sensin.

Sen varken özlemi bilmezdi kalem
Gözlerden gönülden uzaktı elem
Bir buse anına değmeyen alem
Darsa bugün elbet sebebi sensin.

Adnan ÖZBULUT

Yeni Yılın Tüm
İnsanlığa Sağlık,
Mutluluk ve
Esenlikler
Getirmesi Dileğiyle

AFORİZMALARDAN BİR DEMET

- * Zaferin anası babası çok olur; yenilgi ise öksüzdür.
- * Kesinlikle öğüt vermeyin cahiller öğüt dinlemez; akıllı kişilerinse öğüde ihtiyacı yoktur.
- * Büyükler niye büyüktür bilir misiniz ? Biz dizlerimizin üstüne çökmüştük de ondan, artık kalkalım.
- * Düşündüğümüz bildiğimizden çok daha az Bildiğimiz sevdiğimizden çok daha az Sevdiğimiz var olandan çok daha az Böylece gerçekte olduğumuzdan çok daha az kendimiziz.
- * Ayır ayrı bakınca değer vermediğimiz kimselere bir araya geldiklerinde değer vermekten daha büyük budalalık olur mu ?

Âh Şu Musiki...

*Tambur'un inleyişi Kemâne'yi ağlatır,
Bu hâli gören Ud'un yüreğini çağlatır...*

*Kayıtsız kalamaz Ney, Tambur'un kederine;
İçin için tutuşur, şarkıların yerine...*

*Ney'in sesi Kanun'u, güllere bülbül eyler;
Boynu bükük makamlar, hüzne tahammül eyler!*

*Yay ile mızrâbındır bu hâlet-i ruhiye,
Güfteler râm olurken, hatır sayan tûtfeye!*

*Aşığın kalp atışı, Kudüm'ün ayak sesi;
Yâre doğru eserken gönüllerin bestesi...*

*İnleyiştir çok defa, terennümü sevdânın;
Bu görünmez alevler, sanki lütfü Hüdâ'nın...*

*Es Bayâtî ve dahi savrul yâr hayaline!
Musikiden gayri ne, izâh bulur hâline!*

Güçer KAFA

tıbbi bitkiler

Mustafa ALTINDEĞER
Ziraat Mühendisi
Samsun Tarım İl Müdürlüğü

ALIÇ (*Crataegus oxyacantha*)

Genellikle gazetelerin sağlıkla ilgili kısa yazılarını okumaya çalışırız. Ama çoğumuzun yaptığı genel hata yazı metninde geçen hastalık belirtilerini kendimize yakıştırmamızdır. Geçenlerde bir gazetenin sağlıkla ilgili sayfasında “yerde ararken gökte bulduk“ başlığı altındaki yazı dikkatimi çekti. Alıç, kalp ve damarları güçlendiren adeta bir ilaç, üstüne üstlük hafızayı da güçlendiriyormuş.

İlgim biraz daha artmıştı. Ayrıca kendi kitaplığında alıç la ilgili kitabımın da olduğunu hatırladım. Prof. Dr. Hikmet BİRAND’ın (rahmetli) “Alıç Ağacı ile Sohbetler” kitabını hemen elime aldım. Kitabın içinde resimli sayfalara yer verilmiş, Anadolu’nun uçsuz bucaksız ekin tarlalarının arasında, kimi zaman dağ doruklarında tek ağaç olarak kalmış görüntüler herkesi etkiler kanaatindeyim. İlk kez 1968 yılında yayımlanan “Alıç ağacı İle Sohbetler”de bitkilerin yaşadıkları ortam ve birbirleriyle olan ilişkileri, Türkiye’nin bitki örtüsü ve toprak yapısı, erozyon, bitkilerin kara hayatına geçişi gibi oldukça karmaşık sayılabilecek konular herkesin anlayabileceği sade bir dil ile anlatılmaktadır. Alıç ağacı derken Prof.

Dr. Hikmet BİRAND’ı bir kez daha anmış olduk. Alıç ağacının özelliklerini biraz daha araştırdığımda yöresel isim farklılıklarının çok oluşu dikkatimi çekti. Ülke genelinde akdiken, yemişen, geviş, edran, geyik dikenleri olarak da bilinen alıç, özellikle bol güneş gören dağlık bölgelerde, derelere bakan yamaçlarda ve çalılıklar arasında yetişiyor. Haziran ayında çiçek açan alıç, eylül-ekim döneminde meyveleri olgunlaşıp kızardıklarında yaprakları ile birlikte toplanıyor.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü internet sitesi “www.tigem.gov.tr” adresinde de alıcın çeşitli kalp ve kan dolaşımı hastalıklarında kullanılabilecek ender bitkilerden olduğuna dikkat çekiliyor. Kalp ritim bozuklukları, sinirsel kalp çarpıntıları, kalp yetmezliği, ağır enfeksiyon hastalıkları, kalp krizi sonrası yüksek kan basıncı ve damar sertliğine iyi gelen alıç, düzenli tüketildiğinde beyin açısından da faydalı oluyor. Dolaşımı sağlayan damarları genişleterek, daha fazla kan ve oksijenle beslenen kalp damarlarının güçlenmesini sağlayan alıç, yüksek kan basıncını dengelerken, beyni de olumlu etkiliyor ve belleği güçlendiriyor.

Bazı Avrupa ülkelerinde tıp doktorları tarafından reçetelere yazılan alıcın sadece Almanya’daki yıllık satış hacmi 30 milyon euroyu geçiyor. Alıç ağacının yaprak, çiçek ve meyveleri Orta Çağdan beri özellikle kalp destekleyici ve kalp-damar sistemi fonksiyonlarını normalize etmek için kullanılmaktadır. Ayrıca "Tanrı'nın Eczanesinden Sağlık" kitabının yazarı Maria Treben'di den Çeviren Niyazi Eröztürk'ün de belirttiği gibi kalp ritim bozukluklarında, ağır enfeksiyon hastalıkları sonrasındaki kalp kasları zafiyetinde, kalp krizi sonrasında, yüksek kan basıncında, uygulanan tıbbi tedavilerin alıç tedavisi ile de desteklenmesi çok olumlu sonuçlar verdiği ifade edilmektedir. Ama, bu tedavilerde sabırlı olmak gerekir.

Süs Bitkilerinden

S. Filiz SAĞLAM

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

FLAMİNGO ÇİÇEĞİ (Anthurium)

Araceae familyasındandır. Anavatanı Orta ve Güney Amerika'dır. Herdem yeşil bitkilerdir. Dekoratif yaprak ve çiçekleriyle sera ve salonlarda çok kullanılmaktadır. Ayrıca çiçeklerinden kesme çiçek olarak da yararlanılmaktadır. Kırmızı ve beyaz büyük çiçekli, kırmızı küçük çiçekli, yeşil yapraklı, beyaz-yeşil yapraklı türleri vardır. Tüm yıl çiçek açabilirler. Anthurium deride alerjiye sebep olabilir.

Nemli, sıcak ve direkt güneş ışığı almayan aydınlık alanlardan hoşlanırlar. Kış aylarında en düşük sıcaklık 16°C, yaz aylarında optimum sıcaklık ise 21-27°C arasında olmalıdır. Saksı toprağı ise geçirgen ve bitki besin maddelerince zengin olmalıdır. En iyi toprak harcı, mineral maddelerce zengin bahçe toprağı, yarı çürümüş yaprak ve gübre karışımı, torf, az miktarda dişli nehir kumu, bir miktar saksı kırığı ve çam ağaçlarının ibrelerinin ilavesiyle hazırlanır.

Sulamada sert veya soğuk su kullanılmamalıdır, eğer imkan varsa en iyisi yağmur suyu kullanmaktır. Salonlarda hava nispi nemi düşük olduğundan sık sık yapraklara su

püskürtülmelidir. Su kireçli olursa yapraklarda kahverengi lekeler görülür. Sulama Mart ayından Kasım ayına kadar bolca yapılır, kış aylarında verilen su miktarı azaltılır ancak hiçbir zaman toprak kuru hale getirilmez. Direkt güneş ve çok kuru havada yaprak kıvrıklığı ve örümcek gibi zararlılar görülebilir. İlkbahar ve yazın her hafta düşük dozda besin verilebilir.

Üretimi tohumla ya da ana bitkinin yanında meydana gelen sürgünlerin, köklendikten sonra ayrılmasıyla olur. Mart ayında yavru bitkiler, keskin bir bıçakla alınarak yara yerleri kömür tozuna batırılır ve hazırlanmış harç içine dikilir. Saksı değiştirme Mart ayında ve 2-3 yılda bir yapılır. Değiştirme esnasında köklerin zedelenmemesine dikkat edilmelidir. Zedelenen köklere, odun kömürü tozu serpilerek çürümeleri önlenir.

Çiçek alınırken bitki üzerinde çiçeğin olmasına dikkat edilmelidir. Çünkü bu devrede bitkiler ışık, ısı ve nem değişikliklerine en az duyarlıdır.

**Hatırda kalmaz,
Satırda kalır.**

ev hali

Binnaz TIKNAZOĞLU
Ziraat Mühendisi
Samsun Tarım İl Müdürlüğü

TERBİYE YÖNTEMİ

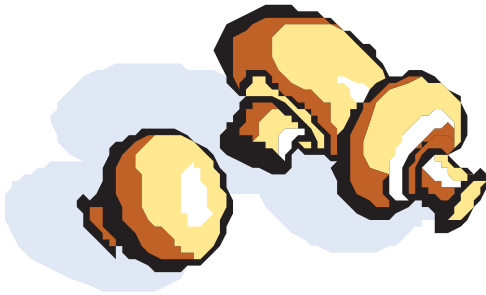
Türk mutfağında etlerin geniş bir kullanım alanı vardır. Bu nedenle, hangi yöntemle pişirilirse pişirilsin etin lezzetli olması büyük önem taşır. Etin lezzetini arttırmak için yapılan işlemlerden biri de, terbiye etmektir. Terbiye etme, etin taze ot ve baharatlı bir sıvı içinde bekletilerek yumuşatılması ve tatlandırılmasıdır. İşte size kolayca hazırlayabileceğiniz bir terbiye:

Bir miktar soğanı (ör.1 kg et için 3 orta boy soğan) çok küçük parçalar halinde kestikten sonra bir tülbentin içine koyun ve suyunu bir kabın içine çıkartın. Aynı kabın içine bir miktar zeytinyağıyla birlikte kekik ve defne yaprağı koyun. Eti bu karışımın içine yatırın ve 24 saat bekletin. Etinizin yumuşak ve lezzetli olacağını göreceksiniz.

YOĞURTLU MANTAR

Malzemeleri

Yarım kilo küçük mantar
İki çorba kaşığı galete unu
1 su bardağı süzme yoğurt
İki diş sarımsak

Hazırlanışı

Mantarlar saplarıyla beraber limonlu suda haşlanıp, süzülür. Galete ununa tuz eklenir ve mantarlar içine atılıp karıştırılır. Tavaya az miktarda mısır özü yağ konur. Galete ununa bulanmış mantarlar yağda kızartılır ve az çukur kaba alınır. Üstüne sarımsaklı yoğurt döküp karıştırılır. İster meze olarak, ister etlerin yanına konup yenilebilir.

BOZA

Malzemeleri

2 bardak bulgur	½ tatlı kaşığı kuru maya
21 bardak su	2,5 çorba kaşığı şeker
2 çorba kaşığı un	½ çorba kaşığı vanilya
½ bardak yoğurt	2 çorba kaşığı tarçın

Yapılışı

Bulguru büyük bir tencereye koyup 12 bardak su ile üzeri kapalı olarak oda sıcaklığında 1 gece bekletin. Kısık ateşte 2 saat pişirin. Mutfak robotuna koyup çekin ve süzgeçten geçirin. Karışımı buzdolabına koyun. Süzgecin üzerinde kalan bulguru yeniden tencereye koyun ve 8 bardak su ilave edip kısık ateşte 1 saat daha pişirin. Süzgeçten geçirip buzdolabına koyun.

Unu küçük bir tencereye koyup üzerine 2/3 bardak su koyun ve kısık ateşte sürekli karıştırarak koyulaşmaya dek pişirin. Ateşten alıp içine 2 çorba kaşığı şeker koyup eriyinceye dek karıştırın. İliyinca içine yoğurt katın.

Mayayı ¼ bardak ılık suda ezip 5 dakika bekletin ve yoğurt karışımına katın. Ilık ortamda 30 dakika bekletin. Mayalı karışımı ezilmiş bulgura ekleyip oda sıcaklığında yaklaşık 1-2 gün bekletin ve ara sıra karıştırın. Vanilya ve kalan şekeri ekleyip şeker iyice eriyinceye dek karıştırın. Tarçınla servis yapın. Bu karışım buzdolabında 2-3 gün bekletilebilir.

**Sağlıklı yaşam için bol
sebze ve meyve tüketiniz.**

t@rimnet

Hüseyin KURT
Ziraat Mühendisi
Tarım Danışmanı

İNTERNET GÜVENLİĞİ

İnternet kullanımının yaygın olduğu günümüzde her gün farklı durumlar ile karşılaşmaktayız. Bu sayıda sizlere güncel ve sık karşılaşılan durumlardan bahsetmek istiyorum.

Explorer da giriş sayfam değişti ne yapmalıyım...

Worm (solucan) türü yazılımlar ve Java applet ler yolu ile bulaşan bu yazılımlar genelde kötü amaçlı sitelerden, sohbet odalarından, program indirme sayfalarından, crack sitelerinden, yerel ağdan ve hepsinden önemlisi **maillerden** bulaşıyor. Aslında bulaştıktan sonra yapılacak tek müdahale bu kötü niyetli yazılımı silmek. Bu yazılımları *silmek için* benim kullandığım program **Ad-avare 6.0 SE** . Bu kötü niyetli yazılımlardan ise korunmak için ise sizlere **SpywareBlaster**'ı önerebilirim. Bu iki programı kurduktan hemen sonra güncelleme (update) yapmanızı öneririm.

XP kullanıcıları için ise daha iyi bir yöntem var. Yukarıdaki programlar ile korunabileceğiniz gibi. XP için en son çıkan *Service Pack 2* yi yüklemelerini öneririm. SP2 de üstteki korumaların tamamı ve ilave olarak Microsoftun kendi geliştirdiği koruma ve Firewall yazılımları var.

Explorer bazı sayfalara girmiyor ne yapmalıyım...

Genellikle SSL kullanan ve dil problemi olan sayfalara girişlerde yaşanan bir problem bu. Benim pratikten edindiğim çözümler ise şu şekilde; dil problemi olan sitelerde **Görünüm / Dil Kodlaması / Otomatik Seç**'i tıkladığınızda sorunun aşabiliyoruz. SSL yani (Secure Sochets Layer) sorunu olan sitelerde ise Explorer'daki bazı DLL dosyalarınız wormlar silinmiş veya değiştirilmiş oluyor. Bu durumda size tavsiyem Exploreri güncelleniz (ki bu genelde sorunu

çözmüyor), Netscape kullanmanız ve ya son çözüm bilgisayarınızın işletim sistemini yeniden kurmanız.

Terimler:

Worm: İngilizcesi Solucan olan, virüs benzeri yazılımlar.

Java Applet: Java dilinde yazılmış Explorer da kullanılan programlama türü.

Service Pack 2: Microsoftun işletim sistemi güncellemesi

Firewall: Bilgisayarınız yazılımsal güvenliğini sağlayan bir dizi programlar

Netscape: Explorer tarzı web sayfaların görüntülemeye yarayan bir program.

SSL : Sunuculara ilave güvenlik ve şifreleme katmanı sağlayan bir sistem.

Crack: Lisanslı programları kırmakta kullanılan küçük yazılımlar.

XP : Experience den gelen microsoftun işletim sistemi WindowsXP

Program İndirme Adresleri:

Ad-avare 6.0 SE

www.lavasoftusa.com/support/download

SpywareBlaster

www.javacoolsoftware.com/downloads.html

Service Pack 2

<http://www.microsoft.com/athome/security/protect>

Tüketici Köşesi

Yaşar BUDAK
Ziraat Mühendisi
Samsun Tarım İl Müdürlüğü

AYAKKABI ALIRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

- :: Bir çift ayakkabının tekleri arasında herhangi bir görünüm şekil, işçilik, renk, boyut farkının bulunmamasına dikkat ediniz. Ayakkabının her ikisini de mutlaka deneyiniz.
- :: Ayakkabının içini elle kontrol ederek astar vb. kısımlarda ayağı rahatsız edici kırışıklıklar bulunmadığından emin olunuz.
- :: Dikiş uçları bitim yerlerinin sağlam olmasına, dikiş hatalarının bulunmamasına dikkat ediniz.
- :: Ayakkabıların ayakla temas eden kısımlarında sentetik malzeme kullanılıp kullanılmadığını kontrol ediniz. Çünkü sentetik malzemeler hava geçirmez ve hava geçirmeyen malzemeler ayak sağlığı için zararlıdır.
- :: Yazın tabanı kösele, kışın ise tabanı sentetik maddelerden üretilmiş, üst bölümünün derisi yumuşak olan ayakkabıları tercih ediniz.
- :: Astarın boya verip vermediğini parmağınızı ıslatıp astara sürerek saptayabilirsiniz.
- :: Ayakkabıların iç tabanlarının ayağın doğal şekline uygun olmasına dikkat ediniz. Örneğin, yüksek ökçeli ve sivri burunlu ayakkabıları tercih etmeyiniz.
- :: Nubuk, süet gibi çabuk kirlenen ya da boyası çabuk soyulan maddelerden üretilmiş ayakkabıları alırken ve kullanırken iklim koşullarını göz önünde bulundurunuz.
- :: Çocuk ayakkabılarının arkalarının sert, ön bölümünün esnek olmasına ve burun bölümünün parmakları sıkılaşmasına dikkat ediniz.
- :: İnsan ayağının hacmi gün boyunca genişler bu nedenle ayakkabınızı öğleden sonra satın almaya özen gösteriniz.

Satın Almayı Düşündüğünüz Ayakkabının Bulunduğu Kutu Üzerinde Aşağıdaki Bilgileri Arayınız.

- :: İmalatçı firmanın ticaret ünvanı, kısa adı, adresi ve tescilli markası, ayakkabının sınıfı, rengi, numarası "Bu ayakkabının ayakla temas eden kısımlarında suni malzeme kullanılmamıştır" ibaresi, imal tarihi, parti, seri ve kod numaralarından en az biri.

Ayakkabınızda Sorun Varsa Ne Yapabilirsiniz?

Ayıplı ayakkabıyı 15 gün içinde satıcıya geri vererek; değiştirilmesi veya ödediğiniz bedelin geri iade edilmesi veya ayıbın neden olduğu değer kaybının bedelden indirilmesi veya ücretsiz tamir seçeneklerinden birini seçebilirsiniz.

DİKKAT..!

- :: "**Kullanılmış**", "**Tamir Edilmiş**" ya da "**Özürdür**" ibarelerini içeren bir etiketle ayakkabının ayıplı olduğu önceden belirtilmişse,
- :: Satıcı / İmalatçı firma önerilerini dikkate almamışsanız, örneğin satın aldığınız ayakkabıyı çamaşır makinesinde yıkamamanız önerildiği halde yıkadıysanız,
- :: Dikkatsiz ya da yanlış kullanım nedeniyle ayıba siz neden olmuşsanız, tazmin hakkınızı kullanamazsınız.

NEREYE BAŞVURMALI

Bir ürün ya da hizmet alırken herhangi bir firmayla sorun yaşadığınızda, firma yetkilisine şikayetinizi açıklayan ve ne yapılmasını istediğinizi belirten bir yazıyla başvurunuz. Bu yazıyı iadeli taahhütlü olarak gönderiniz ve bir kopyasını saklayınız. Firma yetkilileriyle yaptığınız görüşmeler sonucunda bir çözüme ulaşamadıysanız aşağıdaki ilgili kurumlara başvurabilirsiniz.

- 1) **Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri;** 80 il merkezinde Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüklerinde ve tüm ilçelerde de Kaymakamlıklar bünyesinde faaliyettedir.
- 2) **Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü** Eskişehir Yolu 7. Km Çitosan Binası / Ankara **Tel;** 0.312.2860365 **Faks;** 0.312.2858840
- 3) **Sanayi ve Ticaret İl Müdürlükleri**
- 4) Tüketici sorunlarına bakmakla görevli **Asliye Ticaret ve Asliye Hukuk Mahkemeleri**
- 5) Bulunulan yerdeki tüketicinin korunması için faaliyet gösteren **Dernek veya Vakıflar**

Yararlanılan Kaynak : TSE Tüketici Bülteni

mc

SEÇME VE SAÇMA

- Oğlumun adını mafya koydum, artık ben de mafya babasıyım.
- Sizde bit şampuanı var mı? Kirlendi hayvancıklar!
- Son gülen sen olacaksın çünkü geç anlıyorsun!
- Ben tanınmış bir antika koleksiyoncusuyum. -Biliyorum karınızı gördüm.
- Yalnızca aptallar emin olur, akıllılar daima şüphecidir. - Emin misin? - Kesinlikle.
- Bir aptalı nasıl beklemeye alırsın? - Bilmem nasıl ? - Haftaya söylerim :)
- Ve tanrı kadını yarattı. O da kalktı kaynana oldu.
- Yalnız planlarının değil, başarılarının da tadını çıkarmaya çalış.
- Çiçekleri dalından koparmayın! Kökünden sökün...
- Akıl yaşta değil baştadır, Ama akıllı başa yaş getirir...
- Büyük jetona para verme, Küçükten al büyüt...
- Bilmemek ayıp değil, Yeter ki çaktırma...
- Sigara içme torununu gör, Sigara iç dedeni gör.
- Adam o kadar fakirmiş ki, virajı bile alamamış.
- Asansör bozuk. En yakın Asansör karşı binadadır.
- Ne kadar sallarsan salla, Dört yanlış bir doğruyu götürür.
- Size yapılmasını istemediğiniz bir şeyi başkasına yapın çok zevkli oluyor.
- Karımla tek ortak yanımız, Aynı günde evlenmiş olmamız.
- Yapacağınız her geyik muhabbeti, Size zaman kaybı olarak dönecektir.
- Sigara kanser yapıyor hayat ise verem .
- Bitkisel hayata girdim, Maksat yeşillik olsun.
- Yarın yapabileceğin bir şeyi, asla bugünden yapma.
- Zamanı gelmiş bir hatadan daha kaçınılmaz ne olabilir ?
- Ne yaparsan yap, yapmadığın şeyler yaptıklarından daha önemlidir.
- Hayat yalnız geriye doğru anlaşılabilir, ve yalnızca ileriye doğru yaşanabilir.

ANNEMİZDEN ÖĞRENDİKLERİMİZ

- BEKLEMEK** ; "Baban eve gelsin, sen görürsün"
HAK ETTİĞİMİZİ ALMAK ; "Eve vardığımızda ben bilirim sana yapacağımı"
KARŞILIKLI KONUŞMAK ; "Sana bir şey sorduğumda cevap ver...!!" "Ne söyleyeyim anne?" -"SUS!! BANA CEVAP VERME!!!"
SAĞLIK BİLİMLERİ ; "Gözlerini şaşı yaparken bir gün öyle kalıvericeksin, görüceksin gününü"
İLERİ GÖRÜŞLÜ OLMAK ; "Okuma yarışmasını kazanamazsan ilerde biraz zor adam olursun."
YETİŞKİN OLMAK ; "Bu tabağın hepsini bitirmezsen asla büyüemezsin."
GENETİK ; "Sen de o lanet olası babana çektin."
BİLGELİK ; "Benim yaşıma gel de anlarsın o zaman."
 ve...
ADALET ; "Bir gün senin de çocukların olacak.. inşallah onlar da sana senin şimdi bana yaptıklarını yaparlar..."

Düşüş

Temel, New York'taki gökdelenlerden birinin 53. katında çalışırken aniden ayağı kaymış ve aşağı doğru uçmaya başlamış... 52, 51, 50, 49, 48... Katları yıldırım hızıyla geçen Temel 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2... Ve 1'inci kata geldiğinde kafasından şimşek gibi şu düşünceler geçmiş:
 - Sağa çok şükür Tanrım, haburaya kadar sağ sağlim celdük... Birinci kattan düşsen de nasıl olsa pişeycukler olmaz.

Personel Hareketleri

Ali TIRAŞ
Personel Şefi
Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Atamalar

Adı Soyadı	Ünvanı	Eski Görev Yeri	Yeni Görev Yeri
İrfan DİNDAR	Mühendis	Samsun İl Müdürlüğü	Sinop İl Müdürlüğü
Cihan EROĞUL	Mühendis	Elazığ İl Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Recep KIRBAŞ	Mühendis	Erzincan İl Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Feyza ERZENOĞLU	Mühendis	Samsun İl Müdürlüğü	Mersin Valiliği
Turgut KURLU	Mühendis	Vezirköprü İlçe Müdürlüğü	Tokat Meteor. Böl. Müdürlüğü
Cengiz DÖNMEZ	Mühendis	Bingöl İl Müdürlüğü	Ayvacık İlçe Müdürlüğü
Serdar KARAOĞLU	Mühendis	Tunceli –Nazimiye İlçe Müdürlüğü	Kavak İlçe Müdürlüğü
Nail KIRMACI	Mühendis	Samsun İl Müdürlüğü	İl Kont. Lab. Müdürlüğü Samsun
Muzaffer Hikmet ŞEN	Teknisyen	Bafra İlçe Müdürlüğü	Trabzon Valiliği
Yunus Emre BULUT	Teknisyen	Tekkeköy İlçe Müdürlüğü	Bitlis Valiliği- Müh.
Ahmet CORA	Teknisyen	Sinop-Dikmen İlçe Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Emine Ünal(ALTUNTAS)	Teknisyen	Ordu-Fatsa İlçe Müdürlüğü	Tekkeköy İlçe Müdürlüğü
Şükrü KESKİN	Vet.Sağ.Tek.	Vezirköprü İlçe Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Faruk ÇEVİK	Vet.Sağ.Tek.	Kavak İlçe Müdürlüğü	OMÜ.Rektörlüğü
Mustafa KAZLI	Vet.Sağ.Tek.	Amasya-Suluova İlçe Müdürlüğü	Vezirköprü İlçe Müdürlüğü
Akın DAVRAN	Vet.Sağ.Tek.	Et Balık Ürün.A.Ş.Konya Et Ko.	Samsun İl Müdürlüğü
Doğan ŞAHİN	Vet.Sağ.Tek.	Vezirköprü İlçe Müdürlüğü	Ankara Tarım İl Müdürlüğü
Cemil Cahit ÜNGÜDER	Araştırmacı	Ordu-Akkuş İlçe Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Fusun ALTUNAY	Soğuk Dp. Şefi	Et Balık Ürün.A.Ş.Konya Et Ko.	Samsun İl Müdürlüğü
Ali Rıza POLAT	Memur	Samsun Tarım İl Müdürlüğü	Elazığ Valiliği
Ahmet ELİBOL	Kor. Güv.	Karadeniz Bakır İşl. An. Şti. Müd.	Samsun İl Müdürlüğü
Refik YÜKSEL	Kor. Güv.	Karadeniz Bakır İşl. An. Şti. Müd.	Samsun İl Müdürlüğü
Burhan GÜR	Kor. Güv.	Karadeniz Bakır İşl. An. Şti. Müd.	Samsun İl Müdürlüğü
Ümit DURA	Kor. Güv.	Karadeniz Bakır İşl. An. Şti. Müd.	Samsun İl Müdürlüğü
İsmail KOCAMANOĞLU	Kor. Güv.	Karadeniz Bakır İşl. An. Şti. Müd.	Samsun İl Müdürlüğü
Burhan ZENGİN	Kor. Güv.	Karadeniz Bakır İşl. An. Şti. Müd.	Samsun İl Müdürlüğü
Mustafa EVREN	Kor. Güv.	Karadeniz Bakır İşl. An. Şti. Müd.	Samsun İl Müdürlüğü
Celal DEĞİRMENÇİ	Kor. Güv.	Karadeniz Bakır İşl. An. Şti. Müd.	Samsun İl Müdürlüğü
Tevfik CANKURT	Kaloriferci	Nevşehir İl Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Figen ŞAHİNTÜRK	Tarım Hiz.İş.	Samsun İl Müdürlüğü	Ordu İl Müdürlüğü
Hava ÖZGÜR	Tarım.Hiz.İş.	Şanlıurfa-Hilvan İlçe Müdürlüğü	Ladik İlçe Müdürlüğü

Emekliler

Adı Soyadı	Ünvanı
H.Murat BAĞ	Şube Müdürü
Dursun HACIOĞLU	İlçe Müdürü
Ünal Erkan SARAC	Mühendis
Haydar ÜNSAL	Tekniker
L.Atilla YOLOĞLU	Tekniker
Davut KAYA	Tekniker
Rüştü ÖZENC	Vet.Sağ.Tek.

Adı Soyadı	Ünvanı
Ali SOYLU	Vet.Sağ.Tek.
Ahmet Hamdi KARAMAN	Vet.Sağ.Tek.
Ceyda DEMİR	Teknisyen
Mehmet SİPAHİ	Teknisyen
Sezai ATILLA	Teknisyen
Seyfetin BAYRAM	Hizmetli
Alatin BAŞ	Şoför

ZEKAMETRE CEVAPLARI

- ✓ 16, 61, 106, saatteki hızı:45 km'dir...
- ✓ Problemi çözebileceğinizi varsayarak, yani 4'ün doğru olduğunu varsayarsak, 2 ile 3 doğru olduğuna göre başka bir çelişkiyle karşılaşmayız. Bu durumda, mantık açısından, bu problemi çözebilirsiniz.
- ✓ Oğlumun yaşı 13, benim yaşı 35, babamın yaşıysa 65'tir.
- ✓ 36 öğrenci var.

İşlem şu sırayla yapılır

	3'LÜ	5'Lİ	8'Lİ
1	0	5	3
2	3	2	3
3	3	0	5
4	0	3	5
5	3	3	2
6	1	5	2
7	0	1	7
8	3	1	4

b u i l m e a c a e

Adnan ÖZBULUT

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Bulmacamızı doğru çözen ve yazışma adresimize gönderenlere İl Müdürlüğümüz yayınlarından olan *Ana Arı Yetiştiriciliği* kitabı hediye edilecektir.

	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

Soldan Sağa

1. İntihar Uçağı, 2. Yunan Tanrısı, Değerli Bir Taş, 3. Kaldıraç, 4. Manuel Olmayan, 5. Çeşit, su, 6. Yankı, Asma Cezası, 7. Yosun-Mantar Ortak Canlısı, 8. Kırmızı, Herhangi Bir Şeyin Küçük Ölçekli Örneği, 9. Anlam, 10. Sembol, Demiryolu.

Yukarıdan Aşağıya

1. Kimyasal Tedavi, 2. Ters Bir Çeşit Gitar, 3. Tekel, Molibden, 4. Ad, Üretme, 5. Papalık Başkenti, 6. Cihaz, Bir Alan Ölçüsü, 7. Zalimce, 8. Ters Gazete Yazısı, At Yavrusu.

Geçen Sayının Yanıtları

Soldan Sağa : 1. Mübadele, 2. Aratika, 3. Lebaleb, 4. İta, Anes, 5. Kil, Reva, 6. Acımak, 7. Nike, Za, 8. Libor, 9. Amiyane, 10. İlahiyat. Yukarıdan Aşağıya: 1. Malikane, 2. Üretici, Al, 3. Babalık, Ma, 4. Ata, Melih, 5. Dilara, İyi, 6. Ekenek, Bay, 7. Labev, Zona, 8. Sadaret.

ZEKAMETRE

- ✓ Elimizde 3, 5 ve 8 litre su alan 3 kabımız var. 8 litre su alan kap dolu, diğerleri boş. Tam 4 litre suyu nasıl ölçeriz?
- ✓ Otomobilimle giderken, 2 rakamlı bir kilometre levhasına rastladım. Bundan bir saat sonra rastladığım kilometre levhasında aynı 2 rakam yer değiştirmiş olarak yer aldı. Bir saat sonra rastladığım da ise, bu 2 rakamın arasında bir sıfır vardı. Otomobilimin saatteki hızı kaç km'dir?
- ✓ 1-Bu problem çözümsüzdür.
2-Eğer bu problemin bir çözümü varsa, o zaman, beş önermeden sadece üçü gerçektir.
3-Bu önermelerin ikisi doğrudur.
4-Bu problemi çözeceksiniz, ya da bu problem çözümsüzdür.
5-Beş önerme de yanlıştır.
Bu önermelerin her birinin doğru ya da yanlış olduklarını ve birbirleriyle çelişmediklerini varsayarak bu problemi çözebilir misiniz?

- ✓ Babamla benim yaşımın toplamı 100, oğlum, benim şu andaki yaşımdan sekiz yaş daha büyük olunca, ben babamın şu andaki yaşında ve oğlumun şu andaki yaşından da beş kat daha ihtiyar olacağım. Haydi bakalım hesaplayın, hepsinin ayrı ayrı yaşları toplam acaba kaçtır?

- ✓ *Ünlü bilim adamı Ali Kuşçu'ya sormuşlar: "Kaç öğrenciniz var?" Cevaplamış Ali Kuşçu: "Mevcut öğrencilerim kadar daha öğrencilerim olsaydı ve gene mevcut öğrencilerimin yarısıyla, bir de dördte biri kadar daha öğrencim olsaydı, 99 öğrencim olurdu." Ali Kuşçu'nun kaç öğrencisi var?*

Yaşam, ayrıntılarda saklıdır.

